

לפיקוד: נתפנסנו

מפקדים מדברים עצמאות

החברת הופקה על ידי חיל החינוך והנוער,
אייר התש"ף, אפריל 2020

לְפִיכֹךְ נִתְפַּלְטֵנִי מִפְּקָדִים מְדַבְּרִים עֲצֵמָאוֹת

"אנחנו נוהגים לומר על מדינת ישראל שהוקמה ביום ה' באייר תש"ח... אולם תהליך ההקמה של המדינה, במלוא המובן של הביטוי ההיסטורי הזה, החל באותו יום ולא תם עד עצם היום הזה. עוד לא סיימנו להקים את המדינה... ומכיון שכך, **יכול כל אחד מאיתנו לשאת באחריות לחלק מן התהליך המפעים הזה. גם את זה יכול חה העצמאות להביע, בטקס ובטקסט.**" (פרופ' אסא כשר)

ברוח זו נכתבה האסופה. מפקדים מיחידות שונות ובדרגות שונות התבקשו לתת פרשנות פיקודית, אישית ואקטואלית, לטקסטים הקשורים לעצמאות מדינתנו. מכיון שמגילת העצמאות היא "תעודת לידה", "תעודת זהות" וה"אני מאמין" של מדינת ישראל, נבחרו שבעה נושאים מרכזיים העולים מתוך המגילה כנושאי הפרקים השונים: **זיקה, כמיהה, דרך, תקומה, רוח, חיבור ותקווה. החוברת היא הזמנה לספר את הסיפור, לחשוב ולשוחח - לדבר עצמאות.**

חה עצמאות שמח!

תוכן העניינים

10לְפָיִקָהּ עֵתֶּיךָ עֵתֶּיךָ - בין זכרון לעצמאות
14לְפָיִקָהּ עֵתֶּיךָ עֵתֶּיךָ - לחבר בין רחוקים
16	דיקה - אהבת המולדת והקשר בין עם ישראל לארצו
30	כמיהה - הגעגועים לארץ ישראל לאורך שרשרת הדורות
42	דרך - הקשיים והמאבק בדרך להקמת המדינה
52	תקומה - רגע הקמת המדינה כרגע מכונן
68	רוח - רוחו הייחודית של צבא ההגנה לישראל
84	חיבור - הפסיפס החברתי המיוחד בחברה הישראלית ובצה"ל
104	תקווה - תקוות ושאיפות לעתיד
118לְפָיִקָהּ עֵתֶּיךָ עֵתֶּיךָ - אנו מכריזים בזאת

מה בחוברת?

השאלות הן כלי בידך, המפקד, לקיום שיח עם חייליך, לשמיעת העמדות והדעות השונות הקיימות במסגרת ולהעברת המסרים הפיקודיים שלך.

עצמאותנו 2020 קטעים שנכתבו על ידי מפקדים ומפקדות, בסדיר ובמילואים, המציגים את הפרשנות האישית שלהם לקטעי המקורות ואת משמעותה של עצמאות מדינת ישראל בעבורם. "הננו חותמים בחתימת ידינו", נכתב בסוף מגילת העצמאות ומפקדי הדור הנוכחי מצרפים את חתימתם ואת חותמם האישי בחוברת זו.

שבילי עצמאות קטעי מקורות העוסקים בסיפור הייחודי של העם היהודי, החברה הישראלית ומדינת ישראל. קטעי מורשת, הגות ושירה המציגים נקודות מבט שונות על סוגיית עצמאותנו. בקטעים אלו ניתן לעשות שימוש כמבוא לשיחות עם החיילים סביב ציון יום העצמאות ביחידה.

A landscape photograph featuring a large, gnarled tree in the foreground on the left, and a tall, slender cypress tree in the background on the right. The ground is dry and yellowish, suggesting an arid environment. The sky is clear and blue.

עַת סִפּוּד

A large, leafy tree stands in the center of a dry, hilly landscape. The ground is covered in dry, yellowish-brown grass and scattered rocks. In the background, there are rolling hills with sparse vegetation under a clear blue sky. The Hebrew text 'ועתה רקוד' is overlaid in the center of the image in a white, bold, sans-serif font. The text is stylized with small white dots above the 'ו' and below the 'ק' and 'וד'.

ועתה רקוד

לְכֹל זְמַן וְעַת לְכֹל-חֶפֶץ תַּחַת הַשָּׁמַיִם:
עַת לְלֹדֶת וְעַת לָמוֹת עַת לְטַעַת וְעַת לְעַקּוֹר נְטוּעַ:
עַת לְהַרוֹג וְעַת לְרַפּוֹא עַת לְכַרוֹץ וְעַת לְבָנוֹת:
עַת לְבָכוֹת וְעַת לְשָׁחוֹק עַת סִפּוֹד וְעַת רִקּוֹד:
עַת לְהַשְׁלִיךְ אַבְנִים וְעַת כְּנוֹס אַבְנִים
עַת לְחַבּוֹק וְעַת לְרַחֵק מִחֶבֶק:
עַת לְבַקֵּשׁ וְעַת לְאַבֵּד עַת לְשָׁמּוֹר וְעַת לְהַשְׁלִיךְ:
עַת לְקַרוֹעַ וְעַת לְתַפּוֹר עַת לְחַשׂוֹת וְעַת לְדַבֵּר:
עַת לְאַהֲבָה וְעַת לְשֹׂנְאָה עַת מְלַחֲמָה וְעַת שְׁלוֹם:

קהלת, פרק ג', פסוקים א-ח

מה המשמעות של החיבור
בין יום הזיכרון ליום העצמאות
בעבורכם?

חשבו על רגעי מעבר נוספים
בחייכם האישיים ובחיי היחידה.

מה עוזר לכם להתמודד
עם רגעי מעבר?

מה זמן
על פנים
הזיכרון

בין זיכרון לעצמאות

החיבור בין יום הזיכרון ליום העצמאות הוא אחד הסמלים הבולטים של לוח השנה הישראלי.

ימים אלו מדגישים את המחיר הכבד של הקמת המדינה והמשך המאבק על עצמאותה וביטחונה ושוזרים יחד שמחה עם צער, חורבן עם גבורה, סיפור פרטי עם סיפור לאומי.

עֵת לַחֲבוּק

ועת לרחק מחבק

שנים
למדינת
ישראל

מהו הזיכרון החזק ביותר
שיישאר אתכם מתקופה זו?

שתפו ברגע שבו הרגשתם
חיבור קרוב עם מישהו רחוק.

מה עוזר לנו להרגיש
מחוברים כיחידה?

מה זאל סמלית

להבר בין רהוקים

על ידי ההקפדה על אותם סדרי זמנים אנו חיים מחדש מאורעות היסטוריים, משווים להם משמעות משותפת ומשמרים את זהותנו התרבותית.

בכל חג ומועד אנו נועדים עם עברנו ועתידנו, זוכרים מה שהיה וצופים פני עתיד ומותחים באופן זה את זמן ההווה כתחנה בדרך הנמשכת.

השנה תקופת המועדים הלאומיים שבין פסח ליום העצמאות מתרחשת בצילה של מגפת הקורונה. דווקא בתקופה זאת של ריחוק פיזי מאלה הקרובים לנו ביותר, החגים והמועדים, האוצרים בתוכם זיכרון היסטורי משותף, מאפשרים לנו לחוש את הקרבה הנובעת מתוך זהותנו המשותפת.

קרית טבעון | צילום: נאוה סבר

זיקה

אהבת המולדת והקשר בין עם ישראל לארצו

מעין חרוד | צילום: עליזה פרוכטמן

”וַיֹּאמֶר ה' אֶל אַבְרָם

לֵךְ לֵךְ

מֵאֶרֶץ

וּנְמוּלַדְתָּ

וּנְבִית אֲבִיךָ

אֶל הָאָרֶץ

אֲשֶׁר אֲרָאָה.”

שבילי
עצמות

בראשית, פרק יב, פסוק א

עושים
עצמות

אלוף-משנה
א'

מפקד יחידות הבקרה
חיל האוויר

כדי הלוי דבקות במשימה וחתימה לניצחון ומשחרר את לוט ואת משפחתו. כשאברהם חוזר לביתו לאחר הניצחון, אחד המלכים מבקש להעניק לו חלק מהשלל, וגם כאן אברהם מפעיל את ערכי טוהר הנשק והמשמעת ומסרב בתוקף לקבל תמורה כלשהי.

בכל סיפורי אברהם אפשר לזהות בנקל את ערכי צה"ל השונים, כך בהכנסת האורחים וכך בניהול משא ומתן על השמדת העיר סדום. **לעיתים אנו סבורים כי ערכי צה"ל השונים נועדו בעיקר לשדה הקרב או מתחדדים שם. אני סבור כי מימוש ערכי צה"ל בשגרת השירות הוא אתגר חשוב מאוד לחיילים ולמפקדים.** האם בכך שאני מחפה על חייל שמעיד אני מפעיל את ערך הרעות? או לְחִלּוּפִין אבחר בערך האמינות?

ערכי הדבקות במשימה והחתימה לניצחון ברורים מאוד בשדה הקרב, אך האם אנו מתייחסים לערכים הללו במשימות היום-יום או שאנחנו מוותרים לעצמנו? האם אני כחייל בצה"ל לבוש באופן תקני? האם ברכבת אני מניח את הרגליים על המושב? האם בהתנהלותי במרחב הציבורי אני מפעיל את ערך הדוהמה האישית, ומבין כי אני מייצג את צבא ההגנה לישראל?

ללא ספק, ערכי צה"ל בשדה הקרב באים לידי ביטוי באופן מובהק ותדיר, אך פעולה לאור ערכי צה"ל בשגרת חיינו תשפר אותנו כפרטים, כצבא וכאומה ותכין אותנו למלחמה.

אברהם פורץ לתודעה בהיותו בן 75, עת נצטווה לעזוב את ארצו ואת מולדתו וללכת אל הארץ המובטחת. אברהם לוקח עימו את אשתו ואת אחיינו (לוט) והם יוצאים למסע לארץ ישראל.

אברהם מממש את ערכי צה"ל הלכה למעשה, ואף נדרש להתמודד עם המתח הנוצר לעיתים בין הערכים השונים ולהכריע ביניהם. בשל הרעב בארץ אברהם ושרה יורדים למצרים, ובדרכם הם נתקלים במחסום מצרי. אברהם מבקש משרה שתאמר שהיא אחותו מכיוון שחשש שיהרגו אותו וייקחו אותה (המצרים הקפידו על איסור "אשת איש"). ברור לנו שאברהם שומר על ערך האמינות, אך עם זאת בשל תמונת המצב העדיף את ערך חיי האדם ושיקר לחיילי המחסום.

באותה התקופה מתנהלת מלחמת עולם במרחב המזרח התיכון (ארבעת המלכים נגד חמשת המלכים). לאברהם נודע כי לוט ומשפחתו נפלו בשבי, והוא פועל על פי ערך הרעות, ומוביל קומץ לוחמים שרודפים עשרות קילומטרים אחרי צבא מסודר, תוך

בימים אלה שבהם צה"ל שותף במאמץ הלאומי להתמודדות עם נהיף קורונה, אנו חיילי צה"ל מניחים לפרק זמן את תפקידנו הצבאי מקצועי שאליו הוכשרנו ונרתמים "כתף אל כתף" (במרחק שני מטרים) לסיוע במשימה הלאומית ולתמיכה בעורף האזרחי. כושר פעולתו של צה"ל מורכב מהיכולת האישית של כל אחד מאיתנו בתחום העיסוק הייחודי שלו, אך עוצמתו מתקבלת משילוב כלל המרכיבים לכוח הפועל בתיאום ובשיתוף פעולה.

בתקופה זו במעגל השנה, אשר מתחילה עם חג הפסח, ממשיכה ביום השואה והגבורה, יום הזיכרון לחללי מערכות ישראל, יום העצמאות ומסתיימת ביום ירושלים, אנו מציינים אירועים מעצבים שהתרחשו בהיסטוריה של עם ישראל. תושייתו של העם שלנו מתגלה באירועים אלה. הישרדותו ומלחמתו לקיום עצמאי כעם לאורך הדורות באה לידי ביטוי בשילוב של פעולות הפרט במאמץ הלאומי לנוכח אתגרי התקופה.

ביום העצמאות הקרוב טקס הדלקת המשואות השנתי ייערך באופן שונה, דגלני צה"ל לא יצעדו במתכונת הרגילה על הרחבה בהר הרצל, בשל מגבלות התקופה. **כולנו נניף מהמרפסות את דגלי ישראל ובכך נמשיך לבטא את השמחה ואת אהבת העם והארץ, את הסולידריות החברתית ואת התודה לחיילות ולחיילי צה"ל.**

כמו בימי אברהם אבינו, כל אחד מאיתנו כיחיד תורם למשימה הלאומית ויוצר את האחדות והעוצמה הישראלית שבהן אנו האים כבר 72 שנים - ויש על מה!

הפנייה הראשונה אל אברהם אבינו "לך מארצך וממולדתך ומבית אביך אל הארץ אשר אראך" היא "פקודת המבצע" הראשונה של העם היהודי. המשימה הניתנת לאברהם, אבי האומה, היא קריאה לפעולה פרטית לקראת יצירת תשתית לכינון עם ישראל בארץ ישראל. המוטיב החוזר בפנייה זו הוא השימוש בלשון אישית: "לך מארצך וממולדתך", אך ברור שמדובר בהרעין הראשוני לקראת משימה לאומית היסטורית רחבה יותר, הדורשת מעורבות של רבים. מימי אברהם אבינו ועד ימינו, השילוב המתמיד בין האחריות הביצועית האישית לצד החיבור לאתגרים הלאומיים של עם ישראל, מאפשר יכולת עמידה באתגרים מבחינה מקצועית, מבצעית ומורלית.

חיילי צה"ל ומפקדין, שנות עצמאותנו אינן ברורות מאליהן. לכל דור ודור יש המסע שלו - הסיפור של אברהם בהעמדה אחרת, עם בעלי תפקידים שונים ועם גורמים אחרים לחוסר הוודאות, עם מנהיגים ושליחים אחרים שעליהם מוטלת המלאכה להוביל, לעמוד במשימות למרות הקשיים ולממש ייעוד שהוא גדול מהם.

עכשיו תורכם!

ביום העצמאות הזה זו המשמרת שלנו!

בימים אלו שבהם מלאו 72 שנות עצמאות למדינת ישראל עם ישראל מתמודד עם אתגר חדש, שונה, לא צפוי ולא ברור. זוהי שעה שבה עלינו לצאת מאזור הנוחות, לקבל עלינו את האחריות, לשנות ולהשתנות כדי לממש את הייעוד של צה"ל ולהגן על מדינת ישראל - הארץ המובטחת.

פסוק קצר אחד, ציווי, המגלם בתוכו את כל הסיפור של עם ישראל מראשית דרכו ואת הסיפור של מדינת ישראל כבר 72 שנה.

את שיחת הפתיחה שלי בכל מחזור צוערים בקורס הקצינים אני פותח בפסוק הזה. זה פסוק שמגדיר מהי שליחות, מהי מנהיגות. מה שנדרש מאברהם נדרש מצה"ל וממפקדיו בכל שנותיה של הארץ הטובה שלנו:

לצאת מאזור הנוחות למסע לעבר יעד לא ידוע ולעיתים לא ברור, כדי להגשים ייעוד שהוא גדול ממך, להוביל אנשים תחת איזודאות לעבר מטרה שאתה לא בהכרח רואה, בוודאי לא כאן ועכשיו. ועדיין הציווי הוא "לך-לך!" אתה עוזב את המוכר והטוב, אתה מקריב אבל עושה גם בשבילך.

שלום לך ארץ נהדרת
מילים: אילן גולדהירש
לחן: סטיבן גודמן

המליד
עושה
המפגש

את זמר הפלגות נשיר נא למזכרת,
אפל, אפל הנאדי: המשמר, הכן!
הלכה, הלכה פלגה בלילה בשרשרת,
הלכה פלגת שדה לאש ולמוגן.

חפי לנו, ארצי, במשעולי הריף,
חפי לנו בשדות הלחם הרחבים!
את שלום המחרשה נשאו לך בחוריה,
היום הם לך נושאים שלום על הרזבים.

...

כי לא נשוב אָחור, ודרך אין אָחרת,
אין עם אשר ישוג מחפירות חייו.
הלכה, הלכה פלגה בלילה בשרשרת,
פניך, מולדתי, הולכים אתם בקרב!

שבילי
עצמאות
1938

עבודת הכפיים לשם בניין הארץ היא אבן יסוד לביסוסה של חברה איתנה ושוויונית. ערכי העבודה החקלאית בארץ (וכל מה שהם מייצגים) לצד ההגנה הביטחונית עליה הם שני העוגנים החשובים ביותר בעיני להבטחת קיומנו כאן.

זכינו להיות דור ההמשך. הדור שנולד לתוך מדינה שהיא עובדה ברורה ויציבה. אך בזמן שנדמה שהמדינה עצמה שרירה וקיימת, החברה הישראלית עודנה בעיצומו של תהליך התגבשות: פיצול והתלכדות לסירוגין, חיבור ופירוק, חשדנות מול בניית אמון. ביולי 2006, בזמן מלחמת לבנון השנייה, הגעתי הביתה, ליקנעם המושבה, להפוגה קצרה. יצאתי לשאוף אוויר בהרים כאשר לנגד עיניי נחת מטח טילים על שדות העמק.

הרגע הזה נצרב עמוק בתודעה שלי כאדם וכמפקד: אומנם הלחימה מתרחשת עמוק בשטח לבנון, אך אנו באמת מהנים על הבית!

הבית הוא מדינה מורכבת ונפלאה, אני לוחם כתף אל כתף עם האחים שלי - עם אמיר מתל אביב, עם איוב מעוספייה, עם טוביה מקשת, עם דוד מתקוע ועם ארז מקיבוץ אילון. גורלנו משותף, האחריות מוטלת על כתפי כולנו, לא רק לביטחוננו של הבית, אלא גם לבניינו, לזהותנו, לצביונו, ולאופי החברה שתחיה בו. ברגעי הלחימה הדברים פשוטים - כולנו מאוחדים ומסתערים קדימה, אך חשוב לזכור שעלינו להיות מאוחדים גם ברגעי השגרה - כשנוטעים עצים, כשעגלות נולדות וכשתוקעים עוד יתדות של אוהלים.

"עברתי בארץ תקופה רבת הוד ומעש, תקופת בניין המדינה, בניית אדם יהודי, שונה מזה שהיה בגולה. תקופה שבה הייתה עבודת הכפיים ערך עליון. אם כי הייתי עדיין ילדה קטנה, אני זוכרת עד היום את הרטט שעבר בי למראה כל עץ שנקלט, כל עגלה שנולדה, כל אוהל ואחר כך כל צריף שהוקם.

איך לנגד עינינו ובעמל כפינו הופכת ארץ ביצות ושממה לגן פורת, איך מתגבשת חברה חדשה המבוססת על שוויון, עבודה עברית ועזרה הדדית. אז קמו הקיבוצים והמושבים בארץ. אך יותר מכול השאיר עליי רושם אותו ליל, 29 לנובמבר 1947, בו נפלה ההכרעה באו"ם לזכות הקמת מדינת ישראל".

שרה בשן, 1985

שרה בשן הייתה דמות ייחודית וחזקה. חלוצה, חקלאית, הקימה וניהלה את הבנק ביקנעם (בתקופה שבה זה היה יוצא דופן שאישה תכהן במשרה שכזו). בעלה, יהודה בשן, הקדיש את חייו למערכת הביטחון בתפקידים בכירים בשב"כ. היא הייתה סבתי, אך לא הכרתי אותה. היא נפטרה מעט לאחר שנולדתי. הבית שבו נולדתי וגדלתי, ביתה הוא. המשק החקלאי-ציוני פועל עד היום בידי אבי.

עושים עצמאות

אלוף
אמיר ברעם

מפקד פיקוד הצפון

השיר "זמר הפלווגות" נכתב על ידי נתן אלתרמן בשנת 1938 לבקשתו של יצחק שדה, מייסד "פלווגות השדה" (פו"ש) של ארגון "ההגנה" והמפקד הראשון של הפלמ"ח. השיר יועד להיות המנון ללוחמי הקו הראשון של הימים ההם. אלתרמן נענה לאתגר וחיבר את "זמר הפלווגות", שהפך לאחד משירי הלכת הרשמיים של צה"ל ולאחד השירים המושרים ביותר בארץ במשך שנים, שיר המעלה את המורל, ומפיח גאווה ואמונה בצדקת הדרך.

מדינת ישראל וצה"ל מציינים 72 שנים להקמתם. אומנם השיר נכתב עוד לפני קום המדינה, אך גם בחלוף השנים הרבות, נראה כי הוא מתאים ורלוונטי לימינו. **"פְּנִיךָ, מוֹלְדָתִי, הוֹלְכִים אִתָּם בְּקָרְבִּי" - מילים המבטאות רוח התגייסות, אהבת הארץ, שליחות ומסירות. את כל אלה אני פוגש בכל מקום שבו אתם נמצאים - מפקדי פיקוד הצפון וחייליו וצבא ההגנה לישראל כולו, לאורך השנה ובתקופה מאתגרת זו בפרט, שבה אנו מתמודדים מול איום התפשטות נגיף קורונה.**

השנה, ביום העצמאות ה־72 למדינת ישראל, יתקיים טקס הדלקת המשואות הממלכתי בצורה שונה ומצומצמת ללא קהל. במסגרת הטקס המסורתי, דהלי המדינה וצה"ל יעברו למשמרת פיקוד הצפון ויהיה זה אך סמלי בעבורנו להמשיך ולעמוד על המשמר, תוך שימור הכשירות המבצעית למלחמה, מימוש ייעודנו בהגנה על גבולותיה הצפוניים של מדינת ישראל וסיוע למאמץ האזרחי, ככל שנידרש.

אומרים ישנה ארץ
מילים: שאול טשרניחובסקי
לחן: נעמי שמר

בעבור הלוחם, הפלוגה הייתה הכול, גם במלחמות ובטח בעיתות שגרה. התוצאה הייתה תלויה בעוצמתה של הפלוגה, בשדות האימונים ובהליכה לקרב. גם כיום, אם נביט היטב, הדברים זהים, מה שקורה בתוך הפלוגה הוא משפחתי, אינטימי, הפלוגה היא עמוד התווך של הלוחם, ומהווה את מקור השייכות, מייצרת זיקה וממשיכה להעצים את הרוח. כשיש אווירה טובה בפלוגה, יש אווירה טובה ללוחם. כשטוב בפלוגה - טוב ללוחם. כשהפלוגה מבינה לשם מה אנו כאן, אז גם הלוחם יבין לשם מה הוא נלחם. כמאמר השיר "פניך מולדתי הולכים איתם בקרב" - אנחנו כאן לשם ביטחון המולדת.

יום העצמאות הוא זמן לזכור מה היה קורה אם לא היו לנו 72 שנים של עצמאות, ובמקום להסתכל על חצי הכוס הריקה ולומר שהם היום המצב איננו אידיאלי, יש לשמוח על מה שיש - עצמאות במדינתנו. בייחוד בתקופה זו, תקופה שבה כולנו נמצאים באי־ודאות, דווקא תקופה זו מחדדת את סדרי העדיפויות בחיינו, מחדדת מה חשוב ומה חשוב פחות, מלמדת אותנו שצריך להעריך את הדברים הטובים שעד היום נראו לנו כמובנים מאליהם.

"הצבא הוא כבר לא פרה קדושה."
"לוחם סייבר תורם למדינה הרבה יותר מלוחם בצנחנים."
"הצבא הוא הוף מיושן שכבר לא מתכתב עם אורח חיים אזרחי."
"כבר אין מלחמות קיום, כל מי שבוחר לשרת שירות קרבי זה לא מתוך שליחות אלא עניין של לחץ חברתי."
"רק הדתיים מתהייסים לקרבי."
"זה שאני לא קרבי לא אומר שאני לא ערכי."
משפטים אלה נשמעים לעיתים ברחבי הארץ וחלק מהציבור מאמין כי המדינה השתנתה ואיתה גם חשיבות השירות הקרבי. כשאני התהייסתי לצבא, לא לפני זמן רב, הכול היה ברור, הרבה יותר מוסכם. אם אתה יכול לשרת כלוחם, אין תירוצים - תהיה לוחם.

עושים
עצמאות

סגן-אלוף
איתמר מיכאלי

מפקד גדוד רומח
חטיבה 7

השיר "זמר הפלוגות" מגולל מבחינתי את דרכם של בני דור תש"ח ואת דרכנו כעם בתקופת תקומתה של מדינת ישראל. **השיר מזכיר לי שיחה שקיימתי עם סבי, איתק (יצחק) רגב ז"ל, עת ישבנו בביתו בעכו ושיחקנו שחמט. באותה השיחה שאלתי את סבא מהיכן**

שאב את הכוחות להילחם בשורותיה של חטיבה 7 בקרבות לטרון ושחרור הגליל (מבצע "חירם") במלחמת העצמאות, זאת לאחר שכבר לחם גם בקרבות הישרדות ונקם בשורות הפרטיזנים בבלארוס, בתקופת מלחמת העולם השנייה. סבי, שאיבד את הוריו ושניים מאחיו במלחמה ההיא, חיך אלי ברוגע והסביר כי להבדיל מהקרבות בשורות הפרטיזנים, שבהם חיפש נקמה, בקרבות בארץ הייתה לו הזכות להילחם על הקמתה ועל עצמאותה של מדינת ישראל, כמקלט לעם היהודי.

כמו אז כך היום, בשירותנו אנו, מפקדי חטיבה 7 וחיליה ודודו 75 בפרט, כמו כלל חיילי צה"ל ומפקדיו מקיימים את צוואתם של בני דור תש"ח. הם הבינו עוד בשעתם שלצד בניין הארץ אנו נדרשים לעמוד על המשמר ולדאוג שעם ישראל יישאר עצמאי בארצו.

איזה מקום בארץ מייצג
בעבורכם תחושה של מולדת?

חשבו על חוויה צבאית
שהשפיעה על הקשר
שלכם לארץ?

אומרים
"שהאדם תבנית נוף מולדתו..."
באיזה אופן המקום
שבו גדלתם השפיע
על מי שאתם?

מה צאם ישראלים

חוף הים | צילום: יסמין להב

An aerial photograph of a speedboat moving across the ocean. The boat is in the upper left corner, leaving a wide, white, foamy wake that curves into a large, circular pattern on the right side of the image. The water is a deep teal color.

כמיהה

הגעגועים לארץ ישראל לאורך שרשרת הדורות

"ישראל וארץ ישראל - חד הן, שם נולדנו כאומה ושם בגרנו.

וכאשר באה הסערה והטילתנו אל מחוץ לתחומי הארץ, לא יכולנו עוד לגדול, כפי שלא יוכל לגדול עץ שנעקר מן הארץ, וכל חיינו הוקדשו רק לשמירה על ייחודנו, זה שנוצר בארץ ישראל."

שבילי
עצמאות
1905

מצעד צה"ל 1948 | צילום: יהודה איזנשטורק

הכול - את המשפחה, את הירושה ואת העסקים ומתחיל במסע להשמת חלומי של אביו, הוא אמר תמיד שהוא רוצה לעלות לארץ ישראל בגלל חלומי של אביו ו"כדי לפגוש את עצמו" וכך היה.

שמונה שנים נמשך המסע של חנניה לארץ ישראל, מסע שאותו התחיל בלי כלום. בכל מקום שאליה הגיע עצר לזמן מה כדי להרוויח כמה פרוטות ולהמשיך הלאה. לאחר קשיים רבים, עליות וירידות הוא הגיע לבסוף לארץ ישראל. לאחר תקופה קצרה בארץ ישראל חנניה הבין שעם ארץ ישראל מגיעות גם חובות, חובות שבלעדיהן ארץ ישראל שאביו כל כך אהב וחלם פשוט לא תהיה קיימת. חנניה התגייס מיד לפלמ"ח והיה ממפקדי הלוחמים, ולימים היה גם ממקימי חטיבת גולני. כמפקד השתתף בלא מעט מלחמות ומבצעים שעליהם תמיד סיפר בענווה.

חנניה הוא סבא שלי. **הסיפור של סבי הוא סיפור אחד מתוך מיליוני סיפורים דומים המספרים את סיפורה של ארץ ישראל, ועל מורשתו חונכתי: לאהוב את ארץ ישראל, לא לראות בה דבר מובן מאלין, ולהבין שאם לא נמלא את חובותינו פשוט לא נהיה כאן.**

חנניה היה יהודי מרוקאי באחת הערים הגדולות במרוקו. הוא גדל וחונך בבית אמיד מאוד. ישראל אביו, היה בעלים של מפעל אלומיניום רווחי והיה לו חלום - לעלות לארץ ישראל. אבל כמשפחה אמידה שכל שורשיה המשפחתיים והכלכליים נטועים במרוקו זה לא היה כל כך פשוט.

חנניה סיפר כל הזמן שאביו דיבר תמיד על ארץ ישראל ועל החלום שלו לעזוב הכול ולעלות לארץ ישראל שעל שמה הוא עצמו נקרא. לצערי, ישראל לא הגשים את חלומי בשל מחלה שתקפה אותו פתאום והוא נפטר ממנה זמן קצר אחר כך. לאחר תקופת האבל בנו חנניה רצה מאוד להגשים את חלומי של אביו, אך היה מצופה ממנו להמשיך את דרכו של אביו במפעל.

כבר הזכרתי קודם כי לא היה כל כך פשוט לוותר על כל מה שיש למשפחה במרוקו, אולם חנניה קיבל החלטה קשה: הוא עוזב את

הם עכשיו, בתקופה מורכבת זו אנו נילחם ונעשה הכול כדי לשמור על הכשירות שלנו למען מדינת ישראל. בתורת החינוך של צה"ל נכתב: "הציונות היא ההשקפה הדוגלת בריבונותו של העם היהודי בארץ ישראל ובחובתו של המאמין בה, להשתתף בכך אישית, תוך עשייה למען הכלל, הגשמתה מבוססת על חתירה אישית כמו גם על מחויבות משותפת לשירות משמעותי".

בעיניי, הסיפור של הציונות כיום הוא בהכרח החובה לתת מעצמך, גם אם אין לך רווח אישי וישיר מכך, והעשייה שלך היא כולה לטובת הכלל.

ומה הסיבה לעשייה?

יש לוחם שיהיה לוחם בשביל להסב להוריו גאווה; יש לוחם שיהיה לוחם בשביל לאתגר את עצמו; ויש לוחם שיהיה לוחם בגלל אהבתו למדינה.

בסוף זה לא משנה, כולם מסתגרים יחד.

עושים
עצמות

סגן-אלוף
נתי לסרי

מפקד גדוד עשת
חטיבה 401

הקשר שלנו לארץ ישראל הוא קשר שנטוע בעבר, קשר של שרשרת

דורות בת אלפי שנים שזכינו להמשיך ולממש גם בימינו. בטקסט מתאר ז'בוטינסקי את חוסר היכולת שלנו להגדול ולהתפתח מחוץ לארצנו - הרי זאת ארץ ישראל. ארץ שהיא חלק בלתי נפרד מסיפורו של עם ישראל, של צה"ל ומהסיפור האישי של כל אחד ואחת מאיתנו.

כחיילים וכמפקדים בצה"ל אנו מקדישים בשירותנו את זמננו ואף את חיינו כדי להגן על אותה הארץ שלנו, לשמור על הייחודיות שנוצרה ועל ה"ביחד" הישראלי, ויש לנו אחריות משותפת למה שקורה בה.

ימי הקורונה והתקופה המורכבת שבה אזרחי מדינת ישראל שרויים גורמים לכולנו להעריך מחדש את השגרה, את הברור מאלינו ויותר מכול את ארצנו, את נופיה הייחודיים ואת האנשים שהורמים לה להיות מה שהיא.

אני חושב שבדומה לתקופות מן העבר - תקופת הנדודים של בני ישראל במדבר לפני עלייתם ארצה והתקופות שלאחר חורבנם של בתי המקדש והגלות, הקורונה מאפשרת לנו **מסע של התבוננות עצמית, התחדשות ויותר מכול הערכה מחודשת לכל הטוב שיש לנו בחיים בכלל ובארץ ישראל בפרט.**

המורשת שלנו היא מצפן לעתידנו, מזכירה לנו מאין באנו, והיא מקור של כוח והשראה בעבורנו. עלינו לזכור, כדור הקגן היום על המולדת, שאין יקרה ממנה, וכי יש לנו קשר עמוק עימה, קשר בן אלפי שנים.

"הסתכלו תמיד על חצי הכוס המלאה".

"מתוך קטסטרופה היסטורית שהחריב טיטוס מלך רומי את ירושלים וגלה ישראל מארצו נולדתי אני באחת מערי הגולה. אבל בכל עת תמיד דומה הייתי עליי כמי שנולד בירושלים. בחלום בחזון לילה ראיתי את עצמי עומד עם אחיי הלוויים בבית המקדש כשאני שר עימהם שירי דוד מלך ישראל. נעימות שכאלה לא שמעה כל אוזן מיום שחרבה עירנו והלך עמה בגולה."

שבילי
עצמאות
1966

אאחל לכל אחת ואחד מכם, שמתוך האתגרים של התקופה הנוכחית נזכה להתבונן, למצוא, ובתקווה גם להשפיע על כיווני הצמיחה וההתחדשות בעתיד; נזכה לחזק את התא המשפחתי; להנחיל את ערך הרעות ההדדית; להסתגל לדפוסי עבודה מתקדמים (ודיגיטליים!); ולהיחשף לחשיבותן של המערכות האזרחיות והאגבור בינן ובין צה"ל ועוד.

ההסתכלות ארוכת הטווח של עגנון מלמדת אותנו על תודעת החירות והתקומה שבה חי עם ישראל גם בימים שבהם שהה בהלות - תודעת חירות שאפשרה לנו כעם לצעוד לעבר קוממיות ועצמאות.

עם ישראל זוכה לחגוג את יום עצמאותו ה־72 בזמן שהאנושות כולה ובתוכה האומה הישראלית משתנות במציאות החדשה שמגפת הקורונה מעמידה בפנינו.

ש"י עגנון בקסמו הספרותי מתאר כיצד הוא "חי" את התקופה שלפני הקטסטרופה והמשבר של חורבן בית שני - ואנו, זוכים לחיות את תחילתו של עידן חדש - משבר הקורונה והשלכותיו. בלשון חז"ל המילה "משבר" משמעותה מקום היולדת, מפני שכל משבר הוא גם הזדמנות, ומכל משבר נולדים וצומחים בנו, באופן פרטי ובאופן כללי, ניצנים של התחדשות.

מהי כמיהה בעיניכם?

האם יש לה ביטויים מעשיים?

ירושלים הייתה ונותרה חלק
מרכזי מהכמיהה לציון,
באיזה אופן אתם מתחברים
לירושלים?

מזדהים עם
על זה

שיר השירה
מילים: עלי מוהר
לחן: עממי

הפניד
עולה
הפנינה

המסע לארץ ישראל

מילים: חיים אידיסיס
לחן: שלמה גורניך

A group of Israeli soldiers in full combat gear are marching away from the camera on a dirt path. The scene is hazy and dusty, with many soldiers visible in the distance. Two soldiers in the foreground are carrying the Israeli flag. The overall atmosphere is somber and historical.

דרך

הקשיים והמאבק בדרך להקמת המדינה

מבצע 'צוק איתן' | צילום: דובר צה"ל

"זהו רגע גדול בתולדות תנועת ההתנדבות בארץ; זהו רגע גדול בחיי העם העברי; זהו רגע גדול בחייו האישיים של כל אחד ואחד מכם - הרגע בו זכינו להניף את דגל העם היהודי, דגל תנועת השחרור הציונית שלנו בחזית שחרור אירופה במלחמה העולמית הזאת מידי צורך עמנו עוכר העולם - בחזית מלחמתנו על תקומת ישראל. כל אחד ואחד מכם המביט כאן... נשא את נפשו, בהתנדבו לצבא, לראות את הדגל הזה מתנוסס מעל לראשו ומלווהו לקראת קרב.

כל אחד מכם במשך חמש שנות המלחמה הצדיע בליבו כלפי הדגל הזה, ראה אותו תמיד בעיני רוחו מתנופף לפניו... הדגל הזה - דגלה של החטיבה היהודית הלוחמת, טבול בדמם של חמישה מיליונים יהודים באירופה שהובלו כשיות לטבח. הוא טבול בדמם של לוחמי מלחמת ייאוש וגבורה מעל חומת הגטו - הן אותו, את הדגל הזה, הם הניפו ברגעי ההתפרצות האחרונה, הנואשת. הקדושה. הוא טבול בדם קורבנות ההגנה שלנו בארץ, שנפלו על שדות המולדת... אנו מניפים אותו כמופת לתקומתנו!"

שבילי
עצמאות
1945

משה שרת

מתוך נאום לפני חיילי הבריגדה היהודית

עושים
עצמאות

סגן-אלוף
דניאל קרויזמן

מפקד גדוד דרקון
חטיבת האש 215

מורשת צה"ל והרוח הייחודית המפעמת בלוחמים מבוססת על סיפורי גבורה ואומץ לב שעליהם אנו מחנכים את דור העתיד. מורשת עם הצלחות גדולות והישגים חסרי תקדים, אך גם עם אבדות גדולות, אבדות שהחלו מהנופל הראשון, אהרון הרשור ז"ל, אשר נרצח על ידי כנופיית ערבים פורעים בירושלים ב־1 בינואר 1879 בירי של 12 כדורים ונמשך לאורך כל מערכות ישראל עד ימינו. זוהי שרשרת בין־דורית מופלאה אך נוראה, המצמררת את הופנו בכל פעם מחדש למשמע הצפירה המפלחת את השקט וקורעת את הלב.

יום הזיכרון לחללי מערכות ישראל ויום העצמאות ממחישים לנו עד כמה אנחנו חלק קטן מהפסיפס הזה, פסיפס של לוחמים ומפקדים שתודעת השליחות ואהבת המולדת נמצאים אצלם תמיד בראש ובלב, אך חשוב מכך כאלה המבינים שבלעדיהם - קיום הלאום היהודי במדינת ישראל מוטל בספק. אנו עמוד השדרה האיתן של מדינת ישראל, ערוכים ומוכנים לכל תרחיש שאלינו נידרש כי זו משימתנו!

אני גאה להיות חלק משרשרת הדורות המופלאה הזו, גאה להיות חלק מהרוח הישראלית וגאה להיות מפקדם של מפקדים ולוחמים ערכיים, אמיצים וציוניים.

הציטוט של משה שרת טומן בחובו את ההבנה הבסיסית כי אנחנו חלק ממהוה גדול יותר מאיתנו, אנחנו חלק ממורשת ארוכת שנים שבה יהודים ובני בריתם לחמו על אדמה זו, נהרגו, נפצעו וצולקו. רוח הלחימה המפעמת בנו היום קשורה בקשר בל ינותק לרוח הלחימה של אלו שלחמו על ביטחונה של הארץ לאורך השנים. לוחמים אשר הקריבו את כל היקר להם כדי שאנו, הדור הנוכחי נוכל להמשיך להעמיק שורשים במדינת ישראל ולחיות בביטחון במדינה המופלאה הזו.

קוֹל קָרָא, וְהִלַּכְתִּי,
הִלַּכְתִּי, כִּי קָרָא הַקּוֹל.
הִלַּכְתִּי לְבַל אָפֵל.
אֲךָ עַל פְּרִשַׁת דְּרָכַיִם
סִתְּמֹתַי אֲזַנִּי בַּלְבֹּן הַקָּר
וּבְכִיתִי.
כִּי אֲבַדְתִּי דְבָר.

שבילי
עצמאות

1942

עושים
עצמות

תת-אלוף
יפעת
תומר ירושלמי

יועצת הרמטכ"ל
לענייני המגדר

"החייל יראה בשירותו הצבאי שליחות; יהיה נכון לתרום כל שביכולתו להגנת המדינה, אזרחיה ותושביה..." חוט ברור מקשר בין חנה, שפעלה בגבורה להצלת העם היהודי, לבין חיילי צה"ל ומפקדין, הפועלים היום להגנה על מדינת ישראל ולשמירה על עצמאותה, ואשר תחושת השליחות היא המנוע המרכזי, המחולל, המניע אותם בפעולתם.

כל מפקד מכיר את הקריאה הפנימית לקום וללכת - לקום ולעשות, לקום ולתרום - לשנות, להוביל, להשפיע!

בנימה אישית, אני רואה בחנה סנש אישה פורצת דרך. ערכיה ותחושת השליחות שפיעמה בה הובילו אותה, נערה צעירה, להותיר את משפחתה ואת מולדתה מאחור כדי לסייע בהקמתה של מדינה לעם היהודי. השיר "בדרך" חושף אותנו גם למחיר האישי ששילמה ("וּבְכִיִּי. כִּי אֶבְדֹתִי דְבָר"). **למרות הקשיים, חנה לא נרתעה - היא הפכה ללוחמת, ובחייה הקצרים סללה את הדרך לנשים רבות אחריה, שפועלות עד היום ברוח מורשתה, ותורמות לצה"ל ולהשגת יעדיו.**

חנה סנש נולדה בהונגריה בשנת 1921 למשפחה משכילה, אך רחוקה מן היהדות ומן הציונות. בגיל 18, בעקבות גילויי אנטישמיות בהונגריה, ניטעה בה תודעה ציונית, והיא עלתה לבדה לארץ ישראל, התנדבה לצבא בריטניה, והצטרפה לקבוצת צנחנים שנשלחה לצנח באירופה כדי להיאבק בהרמניה הנאצית, ולסייע בהצלת יהודים. חנה נתפסה, נחקרה בעינויים קשים, אך לא נשברה, וסירבה למסור פרטים על המשימה או על חבריה.

בגיל 23, עוד בטרם הסתיים משפטה, הוצאה להורג. לאחר מותה התגלו שיריה של חנה ויומנה, והפכו לנכסי צאן ברזל בתרבות הישראלית.

"קוֹל קָרָא, וְהַלְבָּתִּי, הַלְבָּתִּי, כִּי קָרָא הַקּוֹל" - בעיניי, בשורה תמציתית זו מבטאת סנש במדויק את ערך השליחות, המופיע ברוח צה"ל:

תארו רגע בשירות הצבאי
שבו הרגשתם חלק משרשרת
דורות מתמשכת?

איך משפיעה הדרך שעברנו כעם,
כמדינה וכיחידה
על מי שאנחנו כיום?

מדינת ישראל
מרכז המידע

באב אל וואד
מילים: חיים גורי
לחן: שמואל פרשקו

הפלייד
עוולה
הפונקציונלה

החיטה צומחת שוב
מילים: דורית צמרת
לחן: חיים ברקני

יס המלח | צילום: דובר צה"ל

תקומה

רגע הקמת המדינה כרגע מכונן

שבילי
עצמאות
1948

"ועכשיו נפתח פרק חדש - מוקם צבא סדיר של מדינת ישראל, צבא החירות והעצמאות של ישראל בארצנו... בידינו של צבא זה יופקד מעכשיו ביטחון העם והמולדת, ומגילת החירות של מדינת ישראל תהיה לעיניים לכל הצבאות בישראל... חוסנו המוסרי והגופני של כל חייל ומפקד ונאמנותו במילוי תפקידו - יעשו את 'צבא ההגנה לישראל' מבטח'עוז לשלום האומה והמולדת."

דוד בן־גוריון

מתוך פקודת היום להקמת צה"ל

ISRAEL

ישראל

לכך בדיוק כיוון בן־גוריון את אמרתו. הרי נהיר לכול כי יחיד, מוכשר ככל שיהיה, אינו יכול לבדו להכריע את המערכה. אך חייב כל אחד להבין את הודלו של הרגע, את חוזקו של הצו, את המחויבות לפעול למען התקשמות החזון המשותף.

נדמה כי השנה אחריות וערבות זו מקבלות מובן נוסף, אחר. אחריות שאינה מבחינה בין אדם לאדם, בין בעל דרגה לזוטר, בין לוחם לתומך. כולם מחויבים לשמור על כושרו של צה"ל ולסייע להילחם באיום הבריאותי המרחף על החברה כולה. בכל שנות עצמאותנו זו הייתה עוצמתה של החברה הישראלית - לצופף שורות או במקרה זה להרחיבן, לנוכח צרה המתרגשת עלינו, בחזית או בקרבנו. בימים אלו, **האתגר העומד בפני החברה הישראלית מציב את חילי צה"ל ומפקדיו ככוח מסור, ערכי, הנכון לכל אתגר ומשימה. החוסן אינו בא לידי ביטוי בלחימה נועזת, אלא באחריות ובמשמעת אישית, בעשייה חברתית ובתמיכה בלתי מסויגת בכל מי שנזקק לעזרה ולתמיכה. כולנו חלק משלם הנושא באחריות לשלמותה של החברה, על כלל חלקיה ומכאן גם לביטחונה של הארץ.**

מסע עצמאותינו לא תם, עלינו לעמול ולפעול יומם וליל לשימור זכותנו על הארץ, המולדת.

כעת זו המשמרת שלנו.

"כל חייל חייב לראות עצמו במצבים

מסוימים כאילו בו לבדו תלוי גורל המערכה ובמקרה שאין לו הוראה ברורה או שהמצב משתבש, עליו לראות עצמו כמפקד עליון, כמתכנן וכמבצע, בשכלו, תפיסתו ויוזמתו."
(דוד בן־גוריון, מתוך ספרו "יחוד ויעוד - דברים על ביטחון ישראל")

עצמאותה של ישראל, תקומתה של מדינה עברית, לא התקיימה רק מכוחה של הכרזתו הדרמטית של ראש הממשלה הראשון דוד בן־גוריון. עצמאותינו ניתנה ונתקיימה, בזכותם של מאות ואלפים, שקיבלו עליהם את המחויבות לכונן מדינה עצמאית לעם היהודי. עוצמתה של מדינה ריבונית תלויה בתודעתו של כל אחד מיחידה, וכפועל יוצא מכך בנכונותו לשאת באחריות אישית למען טובת הכלל. ואם יידרש - להתנדב ולהשיא את מלוא כוחו למען טובתה של החברה כולה.

עושים
עצמאות

סגן-אלוף (במיל')
אילון היימן

ראש מטה חטיבה 5

משה יודע שיציאת עם שלם של עבדים לחירות היא תקדים בין לאומי שכל העולם מחכה לו, והוא רוצה להעביר לדורות הבאים מסר חשוב של זיכרון. איננו יוצאים ממצרים רק בעבור הדור הנוכחי. אלא כדי לזכור תמיד את מצוקת החלש: "וגר לא תלחץ... כי גרים הייתם בארץ מצרים." ובשבת עליך לתת לו לנוח כמוך, ולמה? "כי עבד היית..."

משה מביט אל העתיד. הוא מדבר על דור ההמשך. יש לך אחריות לדעת מה הסיפור שלך ומהיכן באת. אם תשכח את סיפור החופש תשכח גם את הצורך בחופש עצמו. ללא זיכרון אי אפשר לחלום.

בן גוריון ידע שחירות אמיתית תגיע רק באמצעות הכרזה על מדינה עצמאית, ריבונית, ערכית ומוסרית. הוא ידע שבאמצעות הקמת המדינה הוא יכול לבטל את מושג הפליטות בעבור העם היהודי הנודד, המחפש מנוח לכף רגלו לאחר השואה. הוא ידע שברגע שמדינת ישראל תקום יוכלו אלפי יהודים להגיע ולהילחם על הארץ לאחר אלף ושמונה מאות שנים שרק חלמו עליה.

משה מלמדנו כי למען שמירה על החירות, דרושה מערכת חינוך ומשפחה. בן גוריון מלמדנו כי חירות דורשת גם עצמאות מדינית. בשילוב מוצלח של שניהם אפשר לשמור על הזיכרון ולחלום את העתיד. שניהם מלמדים אותנו כי חירות בלי קבלה של מגבלות מוסריות אישיות וחברתיות נהפכת להפקרות.

האם יש קשר בין חג הפסח ליום העצמאות? מדוע דוד בן גוריון לא נכנע לג'ורג' מרשל, מזכיר המדינה האמריקני שאיים עליו לא להכריז על הקמת המדינה? מה היה קורה אילו נשמע בן גוריון ליהאן ידין, ראש אה"ם, שאמר שהסיכויים להגן על המדינה "שקולים" ושיתרון האויב גדול?

מדוע בשיא הלחץ של היציאה ממצרים כשאין זמן אפילו להתפח בצק, משה נואם ואומר שאם בעתיד ילדיהם של בני ישראל ישאלו אותם מדוע הם חוגגים את הפסח, הם יספרו להם על היציאה מעבדות לחירות - את מי זה מעניין? אנחנו בלחץ לצאת לפני שהמצרים הורגים אותנו!

שניהם יודעים שזוהי עת גורלית, רגע מכונן, ושניהם לא מחמיצים את ההזדמנות לפעול ולהעביר מסר.

עושים עצמאות

סגן־אלוף
יניב מלכה

מפקד בא"ח כפיר

כחלק בלתי נפרד מהפקודה להקמתו של צבא ההגנה לישראל, הופקד בדינו, מפקדי צה"ל וחיליו, ביטחון העם והמולדת. מתוך כך, משמעותו של השירות בצה"ל מתחיל בהבנה עמוקה של גודל

האחריות שמשימה זו דורשת וממשיך באמונה בצדקת הדרך. בבסיס האימונים החטיבתי של חטיבת כפיר מתחיל הניצחון. פה הכול מתחיל, אנו מהייסים ומכשירים את מיטב הנוער של מדינתנו - לחיילים, ללוחמים ולמפקדים בחטיבת כפיר, תוך חיזוק הדבקות במשימה והחתירה לניצחון מתוך תחושת שליחות אמיתית, הבנת גודל השעוה ומימוש אחריותנו הפיקודית.

יום העצמאות הוא הזדמנות להכיר בזכות הגדולה שנפלה בחלקנו לשרת בצבא ההגנה לישראל, במדינה יהודית ודמוקרטית. אנו זוכרים כי חירות זו איננה מובנת מאליה ולא הייתה תמיד מנת חלקנו לאורך הדורות.

אנו, מפקדי חטיבת כפיר וחיליה, אמונים על שמירתה ולכן נמשיך להתאמן ולשמור על כשירות הצבא למלחמה, נמשיך להילחם בטרור ולהגן על הבית!

תוצרת הארץ
מילים: נתן אלתרמן
לחן: שם טוב לוי

הַבַּיִת
עוֹלָה
הַבַּיִת לַיהוָה

שיר בבוקר בבוקר
מילים: אמיר גלבווע
לחן: הידי קורן ושלמה ארצי

ימים אלו והמשימות שאנו מבצעים מלמדים אותנו כי הגנה על תושבי מדינת ישראל היא המשימה החשובה ביותר, הם מחדדים לנו את העובדה שעם ישראל ימשיך להבטיח את חוסנו לדורות בזכות מסירותם וגבורתם של החיילים והמפקדים.

הקריאה "אחרי" המזוהה עם הצנחנים תמשיך להתוות את דרכנו בכל פעולה, בכל זמן ובכל מקום ונתייצב לפני כל קריאה!

אחרי כמעט 2,000 שנים התקבצו רבים מהעם היהודי בארץ ובתפוצות והקימו מדינה עצמאית בארץ ישראל, מדינה יהודית דמוקרטית שלאורך שנות קיומה ממשיכה להתפתח ולשגשג. במדינה מיוחדת זו הוקם גם הגוף שהופקד לשמור על החומות, וכפי שנכתב בפקודת היום להקמת צה"ל, אשר בידיו הופקד ביטחון העם והמולדת ומשימתו היא להגן ולשמור על המדינה ועל תושביה. אנחנו דור שלישי ורביעי למקימי המדינה, נולדנו למציאות שבה קיימנו מובטח. בימים אלו שבהם העולם כולו ומדינת ישראל חווים תקופה קשה, בימים שבהם אנו מציינים 72 שנים לעצמאותנו גם צה"ל נמצא בתקופה מאתגרת הדורשת ממפקדיו להוביל, לחדש, להשתנות ולהתאים את עצמנו לכל משימה שנידרש לה.

עיושים עצמאות

תת-אלוף, הרב
איל קרים

הרב הראשי לצה"ל

בקום המדינה צידדו רבים מבין גדולי פוסקי ההלכה שיום העצמאות צריך להיקבע כיום חג, אך התלבטו מדוע לקובעו דווקא בה' באייר. ההיגיון אמר שה' באייר צריך להיות יום שלא חוגגים אותו, היות שתאריך זה מציין את יום פרוץ המלחמה. עד ה' באייר התרחשו בארץ פיהועים, טרור ולחימה, ובה' באייר פלשו צבאות ערב לארץ ישראל. אדרבא, הכרזת המדינה בה' באייר, הייתה המפתח או ליתר דיוק הגורם למלחמה הגדולה, שעליה אמרו המומחים והראליסטים שממנה אף אחד לא יצא חי!

מכיוון שבעקבות ההכרזה על המדינה בה' באייר, יצאו צבאות ערב להשמדת עם ישראל, הדעת נותנת שיום העצמאות צריך להיקבע כחג, בסוף המלחמה אחרי הניצחון, בדיוק כמו שפורים נקבע ל"ד ולט"ו באדר, שהם הימים שנחו בהם היהודים מאויביהם, ולא בי"ה באדר, יום שבו נקהלו היהודים להילחם ולעמוד על נפשם, כשעל ראשם מרחפת סכנת חיים.

הרב צבי יהודה קוק, כמו גדולים אחרים, סבר שיום העצמאות צריך להיקבע דווקא בה' באייר. במאמר שכתב בספר 'לנתיבות ישראל', הסביר מה הוא רואה בה' באייר. הוא כותב שהנס הגדול שעליו אנו חוגגים את יום העצמאות, אינו משום שנחלצנו מהגלות או ניצלנו מהשואה, ואף לא בגלל שניצחנו במלחמה. כל אלה דברים חשובים מאוד. אבל **"נס הניסים ופלא הפלאות, היסוד והשורש של כל אלה אשר הראנו ה', הלא הוא ענינו של היום הזה (ה' באייר). הכרזת ההחלטה כי קמה ותהי מדינת ישראל, כי התחילה קמה**

יום חג העצמאות - דווקא בה' באייר

בין חג הפסח - חג חירותינו הפיזי, ובין חג השבועות - זמן מתן תורתנו, שהוא גם חג חירותינו הרוחני, זכינו בדור שלנו לשני חגים נוספים. האחד, **יום העצמאות** - יום המבטא את זקיפות קומתנו המדינית, הלאומית. השני, **יום ירושלים** - יום הגעתנו אל הקודש, יום המבטא את מעמדנו הרוחני. בכך למעשה התממשה הבטחת התורה **"אם בִּחְקֵי תִלְכּוּ וְאֶת מִצְוֹתַי תִּשְׁמְרוּ . . . וְאָשְׁבֹד מִטַּת עַלְכֶם וְאוֹלַךְ אֶתְכֶם קוֹמְמִית"** (ויקרא כו, ג-ה). קוממיות - שתי קומות. **הקומה הלאומית** עם כל מה שקשור בה, מדינה שבה שלטון עצמאי, ארץ וצבא. ועל גבי הקומה הזו ודווקא בסדר הזה, הקומה הרוחנית עם כל מה שקשור בה, ההגעה אל שריד בית מקדשנו, אל קבר רחל ומערת המכפלה, ששנים רבות חלמנו עליהם.

וגם נצבה עצמאות שליטתנו על ארץ אבותינו, מורשת נחלתינו". לפי תפיסתו, הנס הגדול שעליו אנו קובעים את יום העצמאות חג, אינו על הניסים האלווקיים, כמו היציאה מהגלות וההישרדות מהשוואה. אלא על נס האמונה שלנו בעצמנו, בהחלטה להכריז על קיומה של המדינה.

זהו שורש הניסים של הקמת מדינת ישראל. הרב צבי יהודה כותב שאין לתאר את גודל הנס של היציאה מהשוואה, אבל עצם ההכרזה בה' באייר על הקמת המדינה, היא נס גדול יותר, מפני שבליילה אשר קדם להכרזה קיבל דוד בן־גוריון לידיו את המסמכים מהמומחים ומהאסטרטגים, שבהם היה כתוב בפעם המי יודע כמה, עד כמה לא הגיוני להכריז מחר בבית המשכיות בתל אביב על הקמת מדינת ישראל. היו אלה המסמכים האחרונים שבהם נכתב לקראת איזו התאבדות הוא הולך. ואז, מול כל האומות שמסביב, קמה ההכרזה הברורה של בן־גוריון: "קמה ותהי מדינת ישראל". מרגע זה ואילך שש מאות אלף יהודים, עם שרידי חרב, אודים מוצלים מאש שנמצאים בארץ ישראל, הופכים להיות מרכזו של העם היהודי. מרגע זה ואילך שש מאות אלף יהודים שבארץ ישראל, מקבלים אחריות על כל העם. על כמה מיליוני יהודים שבאמריקה, ברוסיה ובשאר העולם. מקבלים אחריות פירושו: אנחנו מודיעים לכם היום (התש"ח 1948) שאם בעוד עשרים ושמונה שנים תיחטפו במטוס לאנטבה - אנחנו נגיע להציל אתכם.

כאשר מתעוררים כוחות פנימיים הגנוזים באדם, ופורצים לפתע החוצה - זה נס, כלומר תופעה אלוקית. לעיתים ה' פועל באמצעות כוחות שמחוץ לאדם ולפעמים באמצעות כוחות שנטע באדם. וכאשר כוחות אלו מופיעים פתאום בתוך נפש האדם, בלא הכנה מתאימה, לא בתהליך מדורה וטבעי, אלא בפתאומיות, אנו מכנים זאת נס (רמב"ם מורה נבוכים ב, מה). **עצם הכרזת המדינה שהעידה על התעוררות גבורת האומה להילחם אחרי אלפי שנות גלות - היא נס. על עצם התעוררות הגבורה הפנימית של דוד בן־גוריון, להכריז בה' באייר התש"ח, על הקמתה של מדינת ישראל, נגד כל הסיכויים, חרף כל הסכנות, אנו חוגגים את יום עצמאותינו דווקא בתאריך זה.**

על שלושה ערכים בחרתי לכתוב:

הפיקוד מלפנים - בקרב על הקסטל נאמרה אמירה אלמותית המייחדת את צה"ל עד היום. בעת היקלעות לאש קשה בשטח השמדה ולאחר הבנה כי לא יהיה אפשר ממקום זה לבצע את המשימה - ניתנה הפקודה לסגת. "הטירונים לסגת, המפקדים יחפו על הנסיגה" - הדעות חלוקות מי אמר והאם, אך לאתוס חשיבות משלו. אמירה זו קבעה את מקום הפיקוד הקרבי בצה"ל בחזית הכוח, ממקום שבו אפשר לראות את האויב בצורה המוחשית ביותר ובעיקר במקום שבו אומר המפקד לאנשיו: "ממני תראו וכן תעשו", כפי שאמר הדעון לאנשיו. לקריאה זו נוספו קריאות נוספות כמו הקריאה "אחריי" והמורשת מתחזקת משכבות סלע נוספות.

המשימתיות - שיירת הל"ה יצאה להביא אמצעי לחימה וציוד רפואי לגוש עציון הנצור. הנחישות לנוע לאורך ציד רגלי ארוך, קשה ותלול בשטח אויב תוך נשיאת משקל רב - כשהיא לעצמה ראויה להערכה; היה ברור שהמשימה כרוכה בסיכון גבוה. איש לא נותר לספר מה באמת אירע בקרב עצמו, אך דבר אחד ברור - הלוחמים לחמו בגבורה עד האחרון שבהם ועד הכדור האחרון. צה"ל היבש מכך את הנכונות להסתכן לשם משימה ראויה, לדבוק במשימה ולהילחם בגבורה בכל תנאי.

שלוש תמונות, שלוש סיטואציות שאירעו במלחמת העצמאות - זו הארוכה שבמלחמותינו, היקרה והכואבת ביותר במחיר הדמים, זו שאי-הוודאות בה הייתה כה גבוהה, עד כי לא היה בטוח שנתקיים אחריה וזו שבסופה קמה המדינה.

במלחמת העצמאות היה הכוח הצבאי שלנו בצעדיו הראשונים. מהלכים מבריקים, לצד כישלונות כואבים, אך הייתה תמיד למידה והתפתחות. זוהי המלחמה שחצבה בסלע קשה את ערכי צה"ל, המלווים אותנו עד היום ונקווה שכך יהיה עוד שנים רבות.

הרעות - המצודה בנבי יושע ידעה שני קרבות קשים בטרם נכבשה בקרב השלישי. בקרב השני, עת ניהשו אנשי החבלה לפוצץ את קיר המצודה, נפתחה עליהם אש שממנה נפגעו רובם. לקראת הנסיגה, התמונה שהתגלתה מתחת למצודה הייתה של זוגות-זוגות של פצועים והרוגים. לכל לוחם שנפגע ניהש חובש או לוחם אחר לטפל בו ונפגע גם הוא. כך הותירו לנו לוחמי הפלמ"ח את הרעות בזוגות - נכונות הלוחם לסכן את חייו בעבור הצלת חיי חברו. אלתרמן תיאר זאת בשיר "לא אשכח זאת רעי":

לא אֶשְׁכַּח זאת רְעִי, אֵיךְ עַל גֵּב נִשְׂאֲתָנִי,
וְתִזְחַל אִתִּי הַר וְהָיָא.
לא אֶשְׁכַּח לָךְ זאת, אֵיךְ לָמַת לֹא זִנְחָתָנִי,
כְּחֶבְקִי צִוְּאַרְךָ כְּחֶבְקִי אֶת חֲיִי.

מפקדים, מדינת ישראל צעירה וצבאה, צה"ל, צבא צעיר אף הוא. אם רק נדע לאמץ את הפיקוד מלפנים, את הדבקות במשימה לאור המטרה ואת הרעות כנכסי צאן ברזל, נבטיח לעצמנו עוד שנים רבות של עצמאות וחירות. על משולש הערכים הזה להכווין כל אחד מאיתנו בדרכו הפיקודית. אנו חייבים זאת ללוחמי צה"ל בעבר, שבגבורה מימשו והותירו לנו ערכים אלה לתפארת; אנו חייבים זאת למדינה, לדורות הבאים ולעצמנו.

"הקמנו מדינה, יותר לא נוכל עוד להקים מדינה. רגע הקמת המדינה הוא רגע של גילוי ותחושת החמצה בצידו. יותר לא נוכל עוד להקים מדינה, יותר לא נחוש את תחושת השחרור של הרוח היודעת כי נפתח בפניה שער של עולם חדש ומבדל לשער היא חשה, בפעם הראשונה, את תחושת החירות המלאה ללא מעצורים.

באוזנינו מהדהדות עדיין המילים הראשונות של ספר המדינה: 'התכנסנו כאן, חברי מועצת העם, על מנת להקים בארץ ישראל, מדינה יהודית, היא מדינת ישראל. אנחנו כותבים את הספר הזה מדי יום, מנסים להקנות משמעות למילים שכוננו אותנו... יחד הקמנו מדינה, לא נוכל עוד להקים מדינה, ומי שלא היה שם בחדר מועצת העם יישא את רגע השחרור המופלא בזיכרונו בלבד. יישא ולא ישכח. בכל דור ודור חייב אדם לראות את עצמו כאילו הוא היה שם, שמע את המילים, חש את חוויית השחרור המופלא של עם שהחל לכתוב מחדש את ספר חייו והוא כותב וכותב וכותב. כותב בספר דברי ימי העולם לא כגר, זר או תייר - כעם, ככל העמים. כותב כל הימים: בימי חול וכישלון, בימי יצירה והצלחה, בימי כאב ובימי שמחה - כיום הזה, כל יום, כל שנה."

שבילי
עצמאות
2008

פרופ' יולי תמיר

בטקס הענקת פרס ישראל

בן-גוריון ענה לו שהיא עדיין לא קמה. ש"כל מה שבנינו עד עכשיו אלו מסגרות, דפוסים, נהלים פורמאליים. אך המדינה עצמה תתעצב ותתגבש בעוד עשר, עשרים שנה, אולי יותר".

מדינת ישראל טרם קמה. ודבריו של מי שהכריז על הקמתה מזכירים לנו את מה שהילו לנו ההיסטוריונים כמה שנים מאוחר יותר: הקלף עליו חתמו באותו היום חברי מועצת העם היה ריק. בעיקר כי פשוט לא הספיקו להדפיס עליו את הנוסח הסופי של המהילה, אבל אולי גם כי ההיסטוריה רצתה להשאיר לנו מקום. **כי מדינות, כמו זוגיות, כמו ילדות, כמו עמים - לא באמת נולדות ברגע. נח לנו להאמין שהכל כבר הוקם, נוסד, נבדא. אנחנו? אנחנו בקטע של התפעול והתחזוקה.**

ואז הגיעו השבועות האחרונים. ימי הקורונה קרעו קרע קטן במסך המציאות היציבה שכולנו חיים בה. ומבעד לחרך הזה אפשר להציג ולראות עד כמה שגרת חיינו היא דבר שביך, הפכפך, עדין. יש בהצצה הזו משהו משתק. אך יש בה גם משהו ממריץ, היא העירה

"הקמנו מדינה, יותר לא נוכל עוד להקים מדינה. רגע הקמת המדינה הוא רגע של גילוי ותחושת החמצה בצידו. יותר לא נוכל עוד להקים מדינה". כך שרת החינוך דאז יולי תמיר, בטקס הענקת פרסי ישראל, לפני שתים עשרה שנים בדיוק. מזכירה לנו את העבר השני של כל גילוי, התעלות, שלא לומר התגלות: האפשרות להחמצה. כך נהגנו להביט בתמונות של הקונגרס הציוני ההוא, של החלוצים בסג'רה ובכנרת, בתל חי, בהיכל העצמאות - ולדעת: לא זכינו. הקימו לנו מדינה, יותר לא נוכל עוד להקים מדינה. או שלא.

ביום העצמאות של 1973 שאל מיכאל בר זוהר את בן-גוריון, זה שבהללו כבר אי אפשר להקים מדינה, מה דעתו על המדינה.

מה מעורר בכם גאווה
בשירות בצה"ל?

הכרזת המדינה הייתה רגע
מכונן עבור המדינה -
ספרו על רגע מכונן בעבורכם,
בחייכם האישיים
או בשירות הצבאי?

מה צאם פתגמים

מריבצה את התקווה, את היוזמה. **המציאות הנוכחית היא תזכורת לכך שפיקוד הוא הזמנה לפעול, ליצור, ולא רק להגיב או לתפעל באופן מוצלח במיוחד.** פיקוד מאתגר את המציאות בעצם הווייתו. זו מהות הפיקוד: ליצור מציאות אחר מתוך תנאים נתונים. הימים שיבואו ידרשו יותר מתמיד מפקדים עם כח דמיון ויצירה, כאלה שאינם מקבלים את המציאות כפי שהיא. כאלה שמפעמת בהם רוח של חלוציות. בכל דור ודור, ופעם בשנה ביום הזה בפרט, חייב כל מפקד לראות את עצמו כאילו הוא שם, בהיכל העצמאות, בנהבה, בדהניה, בסן סימון, בקסטל. לא רק כדי למחוא כפיים, לא רק כדי להתפעל ולהתרגש. אלא כדי להעביר ולהבעיר הלאה את אש המעשה. את נס ההשמה. עכשיו תורנו.

לפני שבעים ושתיים שנים הכרזנו על מדינה. יותר לא נוכל עוד להכריז עליה. אבל אנחנו יכולים להקים אותה. באופן יומיומי, בעמל רב, בדיעת אפיו, במעשים קטנים וגדולים. הַתְּנַעֲרִי, מַעֲפָרְ קוּמִי. "בימי חול וכשלוך בימי יצירה והצלחה, בימי כאב ובימי שמחה - כיום הזה, כל יום, כל שנה."

2020 | צילום: דובר צה"ל

רמת האוּלן | צילום: נתלי תמיר

רוח

רוחו הייחודית של צבא ההגנה לישראל

"גילויים אלה ראשיתם ברוח וסופם ברוח, התעלותם של לוחמינו לא בזכות הברזל באה אלא בזכות התודעה של שליחות עליונה של הכרה בצדקת עניינו, של אהבה עמוקה למוולדת ושל הכרת התפקיד הקשה שהוטל עליהם - להבטיח קיום האומה במוולדתה, לקיים ואפילו יהיה זה במחיר חייהם.

זכותו של עם ישראל לחיות חייו במדינתו - חופשי, עצמאי, בשלום ובשלווה. צבא זה שעמדה לי הזכות לעמוד בראשו בעת המלחמה הזאת, מהעם בא ואל העם חוזר. עם המתעלה בשעת דחק, אשר יכול לכל אויב, בזכות רמתו המוסרית, הרוחנית והנפשית בעת מבחן..."

שבילי
עצמאות

1967

שמורת הוד הכרמל | צילום: דובר צה"ל

דווקא בסיום המלחמה החליטה האוניברסיטה העברית להעניק את התואר לרמטכ"ל, לא באופן אישי אלא בתור מייצגו של הצבא, כהכרה ביתרונו הרוחני והמוסרי של צה"ל דווקא בלחימה עצמה, קשה ככל שתהיה.

"מי שלא ראה אנשי צוותו של טנק הממשיכים בתקיפת הסתערות כאשר מפקדם הרוג ורכבם פגוע קשה, חבלנים שסיכנו חייהם למלט חברם הפצוע בשדה מוקשים, מי שלא ראה את הדאגה ותזזית המאמץ שמגלה חיל האוויר כולו כדי לחלץ טייס שצנח בשטח אויב - אינו יודע מסירות של חבר לחבר מהי."

הרוח הישראלית, רוחו של צבא ההגנה לישראל היא זו שעומדת לנו בכל משימה, מורכבת כקלה - על הרוח הזאת אחראים לא רק המפקדים אלא החיילים אשר עומדים במשימה תמיד ועל הצד הטוב ביותר. סוד כוחנו איננו בסוג הנשק, יהיה אשר יהיה, אלא בזכות התושייה, התבונה, הנכונות, כושר האלתור, הדאגה לחייל ובעיקר ההליכה קדימה של המפקדים לפני פקודיהם. אלו הדברים אשר צה"ל כל כך גאה בהם, אלו הדברים אשר מייחדים את צה"ל מכל צבא אחר בעולם. **אין אלו עניינים של טכניקה או של חומר אלא הבנה והכרה עמוקה של שורשי זהותנו, שורשים המתארכים מימיו של המצביא היהודי הראשון יהושוע בן־נון ועד ללוחמי המחתרות וחיילי צה"ל ומפקדיו שלחמו לאורך כל מערכות ישראל.**

28 ביוני 1967. הימים ימי ראשית הקיץ, ראשית עידן הגאווה והתמימות שלאחר ניצחון מלחמת ששת הימים. האומה כולה נישאת על גלי תהילה שמגיעים לכל קצוות תבל. להרף עין היסטורי, שעתיד להתפרס על פני שש שנים וקצת (עד מלחמת יום הכיפורים), ישראל נדמית בעיני עצמה ובעיני העולם כבלתי מנוצחת. בערבו של אותו יום, על פסגת הר הצופים, מתכנסים ראשי המדינה ונכבדיה לרהל טקס הענקת תוארי דוקטור של האוניברסיטה העברית.

עיני כולם נישאות אל עבר רמטכ"ל צבא ההגנה לישראל, רב־אלוף יצחק רבין. מי שפיקד על המערכה הצבאית המופלאה והוביל את צה"ל לניצחון חסר תקדים.

תוך סיכון אמיתי להיחשפות ולהידבקות. "צבא זה מהעם בא ואל העם חוזר" - אנשי המילואים שלא ראו את משפחותיהם כבר למעלה מארבעה שבועות, לובשי מדים המבינים כי בבתי האבות ובמקבצי הדיור נמצאים בוני הארץ ועתה זו משמרתם להגן עליהם.

"עם המתעלה בשעת דחק" - תקופתנו היא שעת דחק עולמית. "אשר יכול לכל אויב" - הם אם הוא נהיף בלתי נראה. "בזכות רמתו המוסרית הרוחנית והנפשית בעת מבחן" - לכל בית, לכל אזרח ללא הבדלי דת, תפיסות, פוליטיקה או שסעים.

אשרינו כעם שזכינו לפיקוד עורף שכזה ולצה"ל שכזה.

קטע זה הוקרא על ידי רא"ל יצחק רבין עת קיבל תואר ד"ר לשם כבוד בסיום מלחמת ששת הימים עת נאם בהר הצופים באמפיטיאטרון הסמוך למחנה עופרית - מפקדת מחוז ירושלים והמרכז. **בימים אלה שבהם העורף הוא הזירה ראשית במלחמה בנהיף קורונה, מילים אלו מקבלות משנה תוקף, בעבורי באופן אישי ובעבור אנשי פיקוד העורף בכלל.**

"התודעה של השליחות העליונה המוטלת עלינו" - לסייע למוסדות המדינה, לרשויות המקומיות ולתושבי ישראל הנזקקים. "אהבה עמוקה למולדת והכרת התפקיד הקשה שהוטל עליהם - ואפילו זה יהיה במחיר חייהם" - אנשי פקע"ר לוחמים בחזית העורף, פוגשים אזרחים ומגיעים למפתני הבתים, מחטאים מתחמים שבהם התגלו חולים, ושומרים על רווחתם של חולים במלונות הקורונה

עושים
עצמות

רב־נגד
ערן שוסטר

מפקד צוות
ביה"ס לפיקוד לנגדים

לפני שנתיים וחצי הוקם במכללות הצבאיות בית הספר לפיקוד לנגדים. זמן קצר לאחר פתיחת בית הספר פורסם "זרקור הנגד" ובו הודגש כי אחת הדרישות מהנגד היא ערך הדוגמה האישית: **"הנגד הוא מפקד. הוא מודל לחיקוי בכל הקשור להתנהגות ערכית ומכבדת במהלך העשייה. הוא מחויב לטפל בפרט, לאכוף פקודות ונהלים, לשמש דוגמה אישית, לחתור למצוינות, לדווח על אירועים חריגים ולייצא את המערכת מול החיילים. הנגד יכול לפקד ברמות שונות: פיקוד לצורך משימה מוגדרת; פיקוד באופן ישיר על קבוצה קטנה של פקודים או על מסגרת שלמה".**

כלל המשימות היומיות שממלא הנגד המפקד מול פקודיו מחייבות אותו לשמש דוגמה אישית, לנהוג על פי הנדרש ממנו, ולקיים את מה שהוא דורש מזולתו, מתוך הכרה ביכולתו ובאחריותו, בצבא ומחוצה לו, להיות דוגמה ומופת ולממש את מנהיגותו.

הערך המיוחד יותר מכול את מפקדי צה"ל בין אם מדובר בקצין, נגד או מש"ק הוא הדוגמה האישית. ההליכה בראש מסמלת בעיניי את הדוגמה האישית של המפקד כלפי פקודיו; הליכה בראש יוצרת צידוק מוסרי לשליחת החיילים למשימה מכל סוג - הן משימה שיש בה סיכון לחיי אדם והן משימה שגרתית. במקום שיש פחד גדול, ההליכה בראש נוסכת ביטחון. ההליכה בראש היא לא רק עניין האזורפי, היא בראש ובראשונה עניין ערכי, והיא ביטוי לכך שהמפקד מזוהה עם המשימה באופן מוחלט. הליכת המפקד בראש הכוח היא תכונה מיוחדת של עם ישראל לדורותיו. במעשה זה ממחיש המפקד את השליחות, את ההקרבה ואת הדוגמה האישית שלו כלפי פקודיו. טבעי הוא שההולך בראש הלוחמים בשעת המבחן הקשה בשדה הקרב, יהיה המוביל והמתווה את הדרך - המפקד הישראלי, בין אם הוא קצין או נגד.

עצמאות - סיפור של אי שקט

תחילת שנות ה-90, ערבות בלארוס, בוקר קודר ומשפחה קטנה העומדת להקריב את עברה על מזבח חלום העצמאות. "תביטו מסביב" אומר אבא לאימא ולי, "הכול הולך להשתנות. סביר להניח שלא יהיה כלום, אבל לכם הילדים, יהיה הכול". היום, כעבור כל כך הרבה שנים, בתשובה לניסיונותי להתחקות אחר חלום העצמאות של משפחתי, אני נוהג להיזכר ב"קול הפנימי" של זרות ואי־נחת, אשר היה עטוף בשלל השיקולים הפרגמטיים והרבה מאוד פחד מפני הלא נודע.

ובכן, העצמאות היא לפני הכול עניין פנימי של זרות ואי־שקט, מעין דלת סתרים למבוכ של בירור עצמי ושינוי סדרי המציאות.

עצמאות, אם כן, היא מנהגון הבחירה החופשית אשר נועד לטייב את איכות החיים בערפילי המציאות היום יומית. "ליבו משוטט..." מפרש הרמב"ם את אברהם בפרשת לך לך, "השקט הוא רפש, הפקר דם ונפש" מלמד זאב ז'בוטינסקי, "בזכות המבוכה..." פונה ברל כצנלסון אל הצבר העברי בניסיון לנטוע בו את הן העצמאות. **עצמאות מדינת ישראל, מנהיגות קרבית וקבלת החלטות במציאות של חיכוך כרוכה אפוא במפקדים עצמאים המגרשים את השקט וליבם משוטט להאיר פינות אפלות. אש התמיד הפנימית של חיפוש אחר חוסר נחת היא החיסון בפני הפתעת השעבוד לאמצעי לחימה, לרעיון מבצעי או לפקודה יבשה של רמה ממונה.** כמאמר הראי"ה קוק אשר כיוון לשחרור של התרבות היהודית מהוליה לעצמאות: "מי שאין נפשו משוטטת במרחבים, מי שאינו דורש את אור האמת והטוב בכל לבבו, אינו סובל הריסות רוחניות, אבל אין לו גם בניינים עצמאיים. הוא חוסה בצילם של הבניינים הטבעיים, כמו השפנים שהסלעים מחסה להם. אבל אדם, מי שנשמת אדם בקרבו, נשמתו לא תוכל לחסות כי אם בבניינים שהוא בונה בעולמו הרוחני."

"רוח הלחימה של החיילים הישראלים הינה פריו של עץ,
אשר שורשיו נעוצים ויונקים מהתשתית ומהרבדים השונים של התחדשות
ישראל הנמשכת זה למעלה ממאה שנה"

שבילי
עצמאות
1968

רב־אלוף משה דיין

מתוך "רוח הלוחמים"

עושים עצמאות

רב־סרן (במיל')
אור פז עברי

סמג"ד 8112

"התפיסה הצבאית השגרתית הורסת שהקרוב הוא צירוף של אש ותנועה. אולם האמת היא שהקרוב הוא צירוף של אש, תנועה והכרה. האש והתנועה הן ביטוי לכושר הטכני ולעוצמה הטכנולוגית. ההכרה כלומר תודעת האדם והמוטיבציה הרוחנית, הן ביטוי לתוכן שמאחורי העוצמה..."

אי אפשר לזלזל בברזל אבל האדם ורוחו הם המכריעים בסופו של דבר את הכף."

גאול אלון, מפקד הפלמ"ח

תקופה זו שבה אנו מצויים על פני לוח השנה בין מועדי הזיכרון והעצמאות מזמנת לנו אפשרות מרתקת להכיר מעט יותר את הדורות שקדמו לנו, את פועלם ואת המורשת שלהם. אותם הדורות אשר בתורם ובמשמרתם שירתו והגנו עלינו, "ובזכותם הגענו עד הלום".

אם יש מאפיין בולט במורשת כוח המגן העברי מראשיתו ועד לצה"ל של העת הזאת שבה אנו משרתים, זה אותו "סוד" שגילה יגאל אלון: אנחנו בעלי "הכרה כלומר תודעה ומוטיבציה", ולא רק בעלי אמצעים משוכללים ומתקדמים. כאז כן היום זהו עודנו היסוד לבניין הכוח שלנו ואף להפעלתו.

אך האם כיום איננו עומדים מעט נבוכים אל מול אחריותנו זו? הייתכן שקצת התרחקנו מאותם מושגים מופשטים כמו הכרה, מוטיבציה וכיוצא באלו?

לעיתים נדמה שבעבר היה קל יותר "לדבר ציונות", ואילו כיום אנחנו בעידן אחר, ביקורתי יותר וציני... אך לא כך הוא. ערכים ורוח היו המפתח אז והם כאלו גם כיום, וזו הייתה ועודנה משימה קשה ומורכבת בעבור המפקד להנחילם. אך זוהי גם אחריותו - למצוא את מילותיו ואת דרכו לעשות זאת.

והוא עושה זאת!

כבעבר כן היום, קודם כול באמצעות מי שהוא והדוגמה שהוא משמש, ועל ידי כך ניתן גם בדורנו ובתורנו המענה לקריאה של חיים גורי:

"דור לדור מוסר את הרובה, כמו את המקל במרוץ שליחים. דור לדור מעביר את הזיכרון באומה שסועת מחלוקת. כבן דור תש"ח ההולך ונאסף אני חש בחובתי לומר לכם - כעת הגיע תורכם, כירשיים וכממשיכים, כאחראים להורל המולדת ולצלם פניה. הדורות אינם מתמעטים חס וחלילה. אינכם נופלים מאיתנו. כעת תורכם."

אכן, עכשיו תורנו, זו המשמרת שלנו ולא נכזיב.

נדמה שמגפת הקורונה נותנת פרשנות מחודשת למושג צה"ל כצבא העם - צבא שבו ישנה חובת גיוס לכולם, צבא שבראשית דרכו הוקם לא רק למשימת ההגנה על ביטחון ישראל, אלא גם למשימות חברתיות-חינוכיות והיה שותף מרכזי בתהליך בניין האומה.

בימים אלו של התפשטות נגיף קורונה בא לידי ביטוי צבא העם במלוא עוצמתו - הצבא שמוכן ומזומן לכל משימה לאומית, כולל משימות שאינן דורשת יכולות קרביות. צה"ל כצבאו של העם הוא ההוף שיכול, יודע ומאומן להוביל מערכה מורכבת, בתנאי איזודאות, בעלת משמעויות לוגיסטיות כבדות, עם נוכחות של גופים רבים בשטח, ופריסה של כוחות רבים שערוכים לכל קריאה בין אם בהגנה בגבולות או במרכז בני ברק.

צבא העם - הצבא שערך לסייע לעם בכל אתגר; הצבא שמדגיש את הערבות ההדדית ואת ערכי היסוד של צה"ל גם מול נגיף קורונה; הגנת המדינה, אזרחיה ותושביה; אהבת המולדת ונאמנות למדינה וכבוד האדם.

כי כשהבסיס הערכי איתן וברור, האימונים ותוכניות המגרה שהכינו כוחותינו מבעוד מועד ניתנים, יחסית בקלות, לשינוי משימה - פריסה בשטחי כינוס הופכת להקמת מרכז לוגיסטי בפאתי בני ברק; תנועה בשטח בנוי מיועדת בימים אלו לחלוקת מזון וציוד בין בתי תושבים; מיצוי מידע מבצעי ומודיעיני הופך למיצוי מידע על התפשטות הנגיף; ויכולות טכנולוגיות שהיו בשלבי פיתוח שונים מהיעות לידי מבצוע במהירות הבזק.

מגפת הקורונה כנראה לא תיכתב בספר המלחמות של מדינת ישראל וכחיילי צה"ל כנראה שלא נענוד אות מערכה בהין הלחימה בנגיף, אך ללא ספק, כל אחד ואחת מאיתנו יזכור איפה הוא היה ואיך הוא תרם להתמודדות עם המגפה - הן כאזרח במדינת ישראל והן כחייל בצבא ההגנה לישראל ובהתגייסותו למאבק.

בשנת 1957 הגיע דוד בן גוריון לטקס האזרוח של היאחזות נח"ל בדרום הערבה שנקראה "עין רדיאן". הוא סייר במקום והתרשם עמוקות מהרוח האופטימית ומהיכולות של קבוצת הצעירים שהקימו את נקודת היישוב המרוחקת והמבודדת. ראשית, הוא המליץ להם לשנות את שם המקום לשם מן המקורות. הם קיבלו את הצעתו ומאז שם המקום הוא קיבוץ יוטבתה. אחר כך בזמן הטקס הוא נקרא לשאת דברים ונשא נאום בן שלוש מילים בלבד: **"תעזו. תתמידו. תצליחו."** כך אמר וירד מהבמה.

נאום זה הוא בעיניי הסיפור של עמנו ומדינתנו במאה השנים האחרונות. סיפורה של הציונות. סיפור של אנשי רוח ומעשה אשר אימצו לעצמם את המשנה הידועה במסכת אבות: "במקום שאין אנשים השתדל להיות איש". ובחרו להעז ולהתמיד, ולבסוף - הצליחו. כך הוקמה מדינת ישראל.

לעיתים נדמה לי כי משפט זה הוא מעין מצפן אשר ניתן לדורות, הטומן בחובו דרישה מאיתנו לדבוק בו. ההצלחה אינה מגיעה בקלות או בחינם. מדינת ישראל תמשיך להתקיים ולשהשגה אך ורק אם

ניצמד למשנתו של בן גוריון - נעז ונתמיד. רק כך נמשיך להיות "אומת הסטראט־אפ", להחזיק בצבא חזק אשר ניתן להתפאר בו ולהיות אור לגויים בכל הנוגע להתפתחותנו כמדינה.

כאנשי צבא, חיילים ומפקדים כאחד, חובה מוסרית זו מוטלת עלינו עוד יותר. אנו החלוצים, המשמשים דוגמה אישית בעבור אזרחי המדינה. אנחנו נדרשים להעז, להיות מקוריים, חדשניים, בעלי אומץ לחלום ולנסות. אנו נדרשים לעבודה קשה, יום יומית וסיזיפית, אך הכרחית. זו שתוביל את צה"ל להצלחה, זו שתוביל את המדינה להצלחה. בנה של מרים פרץ, אוריאל פרץ ז"ל, שהיה לוחם ומפקד בגולני היטיב לתאר במילים שאמר עם סיום קורס הקצינים: "אנחנו ראוים לכך. אנחנו נשנה את המדינה הזאת, אם נרצה או לא נרצה."

כל אחד מאיתנו לחוד וכולנו יחד, בבחינת השלם הגדול מסך חלקי, יכולים להוביל תהליכים גדולים והצלחות כבירות אם רק נרצה בכך. רובין שארמה כתב באחד מספריו "אם אתה חושב שאתה קטן מכדי להשפיע, נסה לישון כשיש יתוש בחדר." עלינו לאחד כוחות ולהפנים שזה בידיים שלנו. הצלחתנו היא הצלחת המדינה. הצלחת המדינה היא הצלחתנו.

תעזו, תתמידו, תצליחו.

"הַדְּבַר הָאֶחָד־עֶשֶׂר, 'לֹא תִשְׁתַּנֶּה'
וְהַדְּבַר הַשֵּׁנִים־עֶשֶׂר, 'הִשְׁתַּנֶּה, תִּשְׁתַּנֶּה'."
(יהודה עמיחי)

כוחו של צה"ל טמון בשונות הדעות של אנשיו ובאחדות הפעולה של הלוחמים בשורותיו, כנדרש מצבאה של מדינה דמוקרטית. מנהיגות המאפשרת ריבוי דעות היא המפתח לעצמאות מחשבתית שמביאה את אנשינו לגלות יוזמה, יצירתיות וגמישות, ההכרחיות בעולם שבו הדבר הקבוע היחיד הוא השינוי. פיקוד נחוש שמניע שיתוף פעולה הוא שמפיח את רוח הלחימה במפרשים.

צה"ל נדרש להשתנות, אך גם לשמור על ליבתו הערכית. עלינו המפקדים מוטלת האחריות לפתח חשיבה ביקורתית ולטפח את האומץ להבעת דעה בקרב אנשינו, מכיוון שהם המפתח למילוי שליחותנו: שמירה על ביטחונה ועל עצמאותה של מדינת ישראל.

הבטחת קיום האומה עומדת במבחן בכל דור ודור. גזרות, הגבלות ואיומים על עצם קיומו תבעו מעמנו שמירה על תבנית נוף מולדתנו תוך הסתגלות למציאות המשתנה. שימור זהות, אמונה וערכים מצד אחד, תוך יצירת תרבות של פתיחות, השתנות וחדשנות מן הצד האחר, הפכו לשני תהליכים קריטיים להישרדות ולשגשוג. **שימור והשתנות, תנאים הכרחיים שאחד מהם לבדו אינו מספיק להמשך קיומנו, הגיעו לנקודת שיא בה' באייר התש"ח. גורל האומה הופקד בידי צה"ל, אז כמו היום, נושא הלפיד של החברה הישראלית.**

בימים אלו אנו מציינים 72 שנים להקמתה של מדינת ישראל. לוחמי צה"ל היום הם ממשיכי הדרך בשרשרת דורות ארוכה שהחלה כאשר לוחמי דור תש"ח, מייסדי הארץ, לחמו את קרבותיהם הראשונים של המדינה והניחו את היסודות למדינה שלנו היום. להיות לוחם בצה"ל ובחטיבת גולני זוהי מחויבות למורשת המפוארת, השזורה בכל מלחמות ישראל, זוהי מחויבות לקוד האתי ולמצפן הערכי, זוהי מחויבות למדינת ישראל ויותר מכול - מחויבות לרוח. רוח לחימה חסרת מעצורים, רוח שהיא מקור לעוצמה ולהאווה, סמל ומופת להקרבה, לשליחות ולציונות.

בנימה אישית, כדור שלישי לניצולי שואה, כאדם שנשוי לנצח ללוחמי דור תש"ח שחירפו נפשם במלחמת השחרור וכמי שלחם לצד חברים ואחים לנשק שלא שבו מן הקרב, יום העצמאות הוא בעבורי חג משמעותי ומרגש אשר ממחיש יותר מכול את חשיבות עצם קיומה של מדינת ישראל, עוצמתם ורוחם של אנשיה והמחיר היקר שאנו משלמים בעבודה!

עד הניצחון!

במשך 72 שנות קיומה של מדינת ישראל חיילי צה"ל ומפקדיו פועלים למען הגנה על המולדת ושמירה על ביטחון אזרחיה. סיפורי הקרבות הפכו לזיכרון הקיבוצי שלנו כעם ובהם רגעים מכוננים ותמונות ניצחון חשובות שנחקקו לדורות, כמו הנפת הדגל בכיבוש העיר אילת - "אום רשרש" במלחמת העצמאות; כיבוש תל פאחר ברמת הגולן במלחמת ששת הימים; דרך שחרור החרמון, "העיניים של המדינה", במלחמת יום הכיפורים; כיבוש מוצב הבופור במלחמת לבנון הראשונה; הלחימה בבינת ג'בל במלחמת לבנון השנייה ועד למבצע האחרון בעזה "צוק איתן". בכל אחד מהקרבות הללו הפגינו לוחמי צה"ל אומץ לב, איתנות ובעבורה.

תארו גילויים "רוח" אותם
הרגשתם / בהם פגשת
בשירותכם הצבאי?

מהי הרוח המיוחדת של צה"ל
מבחינתכם?

מתי בתקופה האחרונה
הרגשתם שאתם /
שהיחידה מביאה
לידי ביטוי רוח מיוחדת?

מה צא פגשם

ליל חניה
מילים: נתן אלתרמן
לחן: יעקב רוזנבלום

הפגיד
עוללה
הפגנה

תן לשים את הראש על דיונה

מילים: אסי דיין
לחן: נפתלי אלטר

2020 | צילום: דוכר צה"ל

An aerial photograph of a coastal landscape. The left side shows turquoise water meeting a white sandy beach. The right side features layered, brownish rock formations with several small, dark blue pools of water. The overall scene is a mix of natural geological and coastal elements.

חיבור

הפסיפס החברתי המיוחד בחברה הישראלית ובצה"ל

יום המלח | צילום: אבי אלון

"אין אני חושב זאת לאסון שעם ישראל מתחלק לשבטים. אנו יודעים כי מאז ומעולם היינו מחולקים לשנים עשר שבטים. לאילן שלנו היו הרבה ענפים והם נשאו הרבה פירות, וטוב לאילן שענפיו מרובים... מובן, שצריכה להיות נשמה אחת ולב אחד, אבל ככל אשר ירבו איברינו וענפינו כן יגבר כוחנו, ולא הייתי רוצה כלל וכלל שייבטל לא רק אחד משישים, אלא אפילו אחד מאלף מהאומה; להפך, כל אחד יחיה על פי דרכו ועל פי רוחו, וכל ענף יישא את פריו, אבל על כל הענפים להתחבר לגזע אחד, ועל ידי מערכת הגידים המאוחדת יגיעו גם לשורשים העמוקים..."

שבילי
עצמאות
1927

היום נחמן ביאליק

מתוך "תחיית הספרדים"

ובאותו האופן - יום העצמאות, כיום ההולדת הלאומי שלנו. זהו יום שמזמין את כולנו להסתכל פנימה ולהתבונן עלינו כחברה. האם אנחנו נוהגים זה בזה כפי שהיינו רוצים? מערכות הבחירות שעברנו ואף ימי הקורונה הללו מעצימים מאוד את היחסים הללו. האם כך אנחנו רוצים לראות זה את זה? כאויבים המתנצחים אלה באלה, מתכתשים ומקטינים זה את זה או שמא זו הזדמנות לזכור שאנחנו "עם הנצח" באנו להמשיך להיות נְצַח ולא להתנַצח. אני מרהיב שלאורך כל השנה אנחנו ביקורתיים מאוד - כלפי ההורים שלנו, כלפי המפקדים שלנו וחילינו, כלפי הממשלה שלנו, כלפי עצמנו. ביקורת חשובה, אבל יום אחד בשנה, אני קורא לחשבון נפש שמתבונן פנימה ולא רק מאשים החוצה, זה חשבון נפש שיודע לקבל אחריות אבל גם יודע לומר תודה על מה שיש, על מה

האם אנחנו מחוברים באמת לשורשים שלנו? האם אנחנו יונקים מההזע? אני מסכים ששנים עשר השבטים הם רחוק מאסון. אבל דווקא יחסי השבטים מדאיגים אותי. מה היחסים בין השבטים? האם אנחנו באמת ערבים זה לזה? האם כשאנחנו מדברים על חברה דמוקרטית ופלורליסטית אנחנו מוכנים להיות פתוחים וסובלניים כלפי האחר ודעותיו? או שאנחנו פלורליסטים רק לפלורליסטים מהסוג שלי?

יום הולדתו של אדם הוא חלון הזדמנויות מצוין לחשבון נפש, להסתכל על השנה שחלפה, על השנים שעברו, ולשאול את עצמו: האם הדרך שבה נהגתי השנה, כלפי הורי, חבריי, מפקדיי - היא הדרך המתאימה לי? האם חיי ואופן התנהלותי בהם משקפים את ערכיי ואת אמונותיי?

שאני חלק ממנו, להכיר בטוב. אם נשכיל להסתכל על המציאות במבט כולל - ולא רק על הכתם השחור מקרוב, אלא על התמונה הרחבה, ניחשף ליופי עצום. **ניחשף לעץ שענפיו מרובים, שחלק מעליו חומים, חלקם צהבהבים, חלקם נותנים פריים בעיתם, וחלק אחר מהם - מאחרים לפרוח. במבט רחב על המציאות, על העץ שאנחנו חלק ממנו, אנחנו מסוגלים להכיר טובה, לא רק על זה שדומה לי, אלא הפוך - דווקא על מי ששונה ממני. לראות את מקומו, ולהיזכר שיש לנו שורשים משותפים.**

זה מה שהופך את העם שלנו למיוחד. הענפים שלנו שונים, הרוח מסביבנו מעיפה את העלים שנושרים לכיוונים שונים, ואנחנו גדלים לצדדים אחרים לחלוטין. אנחנו נקראים דווקא בימים שאנחנו נפרדים בגוף, להיות מאוחדים בנפש, להרבות בעין טובה אחד כלפי האחר ולא עין רעה, ולהיזכר בעץ הגדול שממנו כולנו שואבים את כוחנו, כל אחד למשימותיו, גדול כקטן. **עלינו להרבות בימים הללו באמירת תודה - לשומר בכניסה למרכול, לחייל בש"ה, לתורן מטבח, למתנדב בזק"א ובמד"א, שלא ייבטל אחד מאלף מהאומה הזאת. לשמוח על כל אחד מהם, ולומר תודה שאני חלק ממפעל ייחודי כל כך שדרכו עוד ארוכה, אבל גם הדרך שבה הלך יפה ורבה. אני מאחל שיהיה לכולנו יום הולדת שמח ושנזכור להמשיך לחלום את המדינה ולהמשיך להפוך אותה לטובה יותר יום יום.**

עושים
עצמאות

תת-אלוף
עלא אבו-רוקן

מזכיר צבאי
לנשיא המדינה

לפי כל חלוקה אחרת שתוצו, חיים כאן יחד ונמשיך לחיות יחד. לנצח. עצמאות ישראל תהיה שלמה כשכל המגזרים החיים בה ירגישו אחריות על ההווה, וחשוב מכך - על עתידה של המדינה. כשכולם יחוו שותפים מלאים ליצירה, להישגים וכן - גם לכישלונות. כשכולם ירגישו הזדהות עם סמלי המדינה ויתרגשו מהמחשבה על משמעות העצמאות.

הדרך לשם עוד ארוכה. זו האמת. אבל אין לנו ברירה אלא להגיע לשם. בפרפרזה על חזונו של ביאליק ליצירת עם, ובהתבסס על תאורית השבטים של הנשיא ריבלין, אני מציע מְשָׁל ליצירת מצב של מדינה שפויה, מפויסת ועוצמתית יותר:

עצמאות היא בחרות ואחריות מלאה ובלעדית לגורלך. יום העצמאות הוא זמן מתאים להתבוננות על המדינה שלנו. לא בכדי בכל העולם יום העצמאות נחשב ליום חג. חג הודיה על מה שנבנה והתפעלות מההישגים שאליהם הגענו. אני מציע שנקדיש את המועד הזה גם לתקוות ומחשבות על העתיד. במקרה הישראלי קצרה היריעה מלמנות את כל הסיבות והמעלות להודיה. בפסקאות הבאות אתמקד בהבעת משאלת לב והרהורים לגבי הדרך להשגתה. איחולים לשיפור על הפער המתסכל בין המדינה המדהימה שאנו - בין היופי, העוצמה, הפאר וההשגה לבין הצורך שלנו ביצירת "הרמוניה פנימית". על פיסת האדמה המופלאה שלנו חיים יחד בני מגזרים שונים. כולנו, בני "ארבעת השבטים", כפי שכינה אותם הנשיא ריבלין, או

הישראלי היה חסר. חסר בצבע וחסר בייחוד. במערכת האקולוגית הישראלית כל מגזר ישמור על ייחודו וכל עץ יישא את פריו. מערכות השורשים מחוברות ויונקות מאותה האדמה. כולם מחויבים ופועלים יחד לעצמאותה ולשלומה.

כבוד הנשיא ריבלין כתב: "הקריאה 'אחריי' של המפקד היא קריאה של לוחם, כמו שהיא קריאה של מחנך ומתווה דרך". עלינו המפקדים להרחיק לכת בקבלת אחריות חינוכית - יצירת גשרים בין־תרבותיים, איחוי קרעים חברתיים וחתירה להרמוניה. לצה"ל תפקיד מפתח בעיצוב מציאות חברתית שבבסיסה הוגנות ושוויון, אחריות משותפת וישראליות ששומרת על תחושת הביטחון של כל מגזר ומגזר בזהותו הייחודית.

אין אני חושב זאת לאסון שאזרחי ישראל מתחלקים לשבטים, נהפוך הוא. לא צריך להיות ביאליק או הנשיא ריבלין כדי לקבוע שהפסיפס הישראלי על העושר התרבותי שבו טומן בחובו הזדמנות אדירה. עלינו ליצור כאן "מערכת אקולוגית" ישראלית ייחודית. היא תהיה דומה ל"חורש הישראלי" המתקיים באקלים הישראלי זה מיליוני שנים. בחורש קסום זה הרבה סוגי עצים, וכולם יפים ומרשימים. שולט בו ללא עוררין האלון המצוי. לצידו ניצבת באחוזה ובהאווה האלה הארץ ישראלית (בָּטָם בערבית). ביניהם גדלים בהרמוניה מוחלטת גם מינים אחרים של אלון (תבור ותולע) ושל אלה (אלת המסטיק ואלה אטלנטית). ללא קיומם של מיני עצים פחות נפוצים כמו כליל החורש, חרוב, ער אציל ועוזדר, החורש

"... אין לי ספק שבמדינת ישראל, כוח העמידה, הסולידריות, והערכיות של החברה הישראלית הם משתנה משמעותי בביטחון הלאומי שלנו, ועמדה זו הייתה לנגד עיני מנהיגי המדינה מאז ומתמיד... אינני צריך לספר לכם עד כמה היה צה"ל מרכזי בחיזוק המרכיבים ה"רכים" במירכאות, של הביטחון הלאומי... אינני צריך לספר לכם עד כמה עסוק צה"ל גם כיום, בהכשרת המפקדים להתמודדות עם משימות הינוכיות ולאומיות, ועם יחסי צבא-חברה. **הקריאה "אחריי" של המפקד, היא קריאה של לוחם, כמו שהיא קריאה של מחנך ומתווה דרך...** בהיבטי המשימות העומדות בפני החברה הישראלית, צה"ל ומפקדיו הם מהמובילים, ביצירת ישראליות משותפת. ישראליות ששומרת על תחושת הביטחון של כל מגזר ומגזר בזהותו הייחודית, אך במקביל יוצרת היכרות ושיתופי פעולה בין המגזרים השונים... כיצד יראה החוזה החברתי הישראלי שיעמוד בתשתית החוסן הלאומי העתידי שלנו? זאת אינני יודע. אולם אני מבט בחדר הזה, בכס, המפקדים, וקורא לכם שוב, עזרו לעם ישראל לנסח אותו. להבטיח את חוסננו לדורות, להבטיח את עתידה ושגשוגה של מדינת ישראל, כמדינה יהודית ודמוקרטית."

שבילי
עצמאות
2018

נשיא המדינה ראובן ריבלין

מתוך נאום בפני פורום אלופי צה"ל לדורותיהם

עושים
עצמות

סגן-אלוף
"

מפקד בי"ס
לפיקוד ומנהיגות
חיל האוויר

וְהָאָרֶץ יָפָה.
אֶפְלוּ אוֹיְבִים מְסָבִיב מְקַשְׁטִים אוֹתָהּ
בְּנֶשֶׁק מְבָרִיק בְּשֹׁמֵשׁ
בְּמַחְרָזֹת עַל צֹאֵר.

וְהָאָרֶץ אָרֶץ חֲבִילָה:
וְהִיא קְשׁוּרָה הֵיטֵב וְהַכֵּל בָּהּ, וְהִיא קְשׁוּרָה חֲזָק
וְהַחֲטִיִּים לַפְעָמִים מְכַאֲבִים.

וְהָאָרֶץ קִטְנָה מְאֹד,
וְאֲנִי יָכוֹל לְהַכִּיל אוֹתָהּ בְּתוֹכִי,
סַחֲף הַקְּרָקַע סוֹחֵף גַּם אֶת מְנַחֲתִי
וּמְפֹלֵס הַכְּנָרֹת תָּמִיד בְּתוֹדְעָתִי.
וְלָכֵן אֲנִי יָכוֹל לְחַאֵשׁ אוֹתָהּ בְּלֶה
בְּעֲצִימַת עֵין: יָם עִמָּק הָר.
וְלָכֵן אֲנִי יָכוֹל לְזָכֹר אֶת כָּל אֲשֶׁר קָרָה בָּהּ
בְּבֵת אַחַת, בְּאִישׁ שְׂזוּכָר
אֶת כָּל חַיּוֹ בְּרַגַע מוֹתוֹ.

אהבת הארץ / יהודה עמיחי

וְהָאָרֶץ מְחֻלָּקֶת לַמְּחֻזּוֹת הַזְּכָרוֹן אֶלְיָי הַתְּקוּהָ,
וְתוֹשְׁבֵיהֶם מִתְעַרְבְּבִים אִלֶּה עִם אִלֶּה,
כְּמוֹ חוֹזְרִים מִחֲתָנָה עִם חוֹזְרִים מִלִּנְיַת הַמֶּת.

וְהָאָרֶץ לֹא מְחֻלָּקֶת לְשֹׁטְחֵי מְלַחְמָה וְלְשֹׁטְחֵי שְׁלוֹם.
וְגַם שְׁחוּפֹר גְּמָה נֶגֶד פְּגָזִים,
יָשׁוּב וְיִשְׁכַּב בָּהּ עִם נַעֲרָתוֹ,
אִם יִחְיֶה לְשְׁלוֹם.

"וְתוֹשְׁבֵיהֶם מֵתַעַרְבְּבִים אִלָּה עִם אִלָּה" - על דמיון ושונות

ישראל היא מדינה קטנה שיש בה בני אדם מהוונים ושונים, אך כולנו בני אדם, וכשיש אתגר נצטרך לעמוד מולו, ובעצם ממש עכשיו אנחנו עוסקים באתגר ההתמודדות מול הקורונה.

גם המפקד שחיליו שונים זה מזה באופיים, נכון שידע איך לדבר לליבו של כל חייל ואיך מצד אחד למצוא את המכנה המשותף ביניהם ומצד שני גם לשמור על הייחודיות של כל אחד מהם. כל אחד מאנשי מדברים אחרים ואחת מאומנויות הפיקוד היא לזהות זאת אצל הפקודים.

"וְגַם יִשְׁחַפְּרוּ אִמָּה נֶגֶד פְּגָדִים, יָשׁוּב וְיִשְׁכַּב בָּהּ עִם נַעֲרָתוֹ" - עשייה ואיזונים

עמיחי ממחיש בשפה פשוטה שכל שאנחנו עושים הוא עבור הרגעים בהם נוכל לחזור לאהובנו. כמפקדים, חשיבות העשייה שלנו רבה והיא מובנת מעצם הבחירה בהתנדבות לעשייה ממושכת, אחד מתפקידנו הוא להעביר חשיבות זו לפקודינו ואף לאפשר איזונים לאנשינו.

"וְהָאָרֶץ יָפָה. אֶפְלוּ אוֹיְבִים מִסָּבִיב מְקַשְׁטִים אוֹתָהּ בְּנִשְׁק מְבָרִיק בְּשִׁמְשׁ כְּמַחְרָת עַל צִאָר" - ערך העצמאות

אנחנו לפני חה העצמאות, וארצנו היפה (מפנים ומבחוץ) מוקפת בסיכונים. לכן חשוב שנשמור על עצמאותנו. בהקשרי הפיקוד אחד מהערכים שמייצרים הצלחה הוא ערך העצמאות המכיל יוזמה ויצירתיות, חשיבה על פתרונות לבעיות, לעשות מעבר, לפעול

עצמאית - בשגרה ובקרוב. הרבה תלוי במפקד וביכולתו להזכיר זאת לפקודיו ולפעול לפי ערך זה.

"וְהָאָרֶץ אָרֶץ חֲבִילָה: וְהִיא קְשׁוּרָה הַיָּטֵב וְהַכֵּל בָּהּ, וְהִיא קְשׁוּרָה חֲזָק וְהַחֲטָיִם לְפַעֲמִים מְכַאֲבִים. וְהָאָרֶץ קִטְנָה מְאֹד... וְלִכֵּן אֲנִי יָכוֹל לְחוּשׁ אוֹתָהּ כְּלָה בְּעַצִּימַת עֵין: יָם עִמָּק הָר"

יש לנו ארץ מיוחדת, ויותר מזה - עם מיוחד. אנו חשים זאת טוב יותר בעיתות משבר מאשר בשגרה. זוכרים את התלונות על מחיר המילקי וההגירה לברלין? תראו מה קורה עכשיו מול מהפכת הקורונה. ישראלים מכל רחבי העולם חוזרים לארץ, גם מהמדינות המתקדמות ביותר. ולמה? בגלל תחושת היחד, ערכי הרעות והמשפחתיות שמאפיינים את עמנו. כל העולם עומד מול אחד האתגרים הגדולים ביותר, אבל הגיבוש הלאומי מנטרל כל חשש. בדיוק כמו שצוות מלוכד בשגרה - גם בלחימה הלכידות הזאת תבוא לידי ביטוי. לפיכך עלינו כמפקדים להשקיע מחשבה ועשייה בגיבוש ובלכידות אנשינו.

ה'תש"ף 2020

עושים
עצמאות

אלוף-משנה
הישאם איברהים

מפקד בית הספר לשריון
משיא משואת צה"ל
ביום העצמאות ה-72

השנה אזכה לומר בטקס המשואות את המשפט "ולתפארת מדינת ישראל", כך שיום העצמאות מקבל משמעות מיוחדת בעבורי ברמה האישית. גם ברמה הלאומית זהו יום עצמאות מיוחד, בשל התקופה שאנו מצויים בה ובצל אתגרי השעה, אך למרות הקשיים והאתגרים שעומדים בפנינו השנה, חשיבות ומשמעות היום הזה - בעבורי ובעבור כל חיילי צה"ל ומפקדיו, העדה הדרוזית ועם ישראל כולו - עומדות בעיני ואינן פוחתות.

יום העצמאות הוא זמן שבו אני נזכר בכל חבריי שנלחמו לצידו על המשך עצמאותה של מדינת ישראל ולא שבו משדה הקרב. זהו זמן לעצירה ולחשבון נפש אישי, לבחון מה נשתנה ביחס לשנה החולפת. אך יותר מכול יום העצמאות בעיניי מסמל את הברית בין עמי שלי, הדרוזים, לבין העם היהודי בארץ ישראל.

חיבור היסטורי זה החל לפני כ-3,400 שנה בין משה רבנו ובין יתרו שהיה נביא הדרוזים. הברית התחדשה מעט לפני מלחמת השחרור, ובמלחמה עצמה עת נלחמו הצעירים הדרוזים לצד היישוב היהודי במלחמה. מלחמה זו בשבילי הייתה גם המלחמה על הבית של העם הדרוזי, עצמאות ישראל אפשרה את עצמאות העדה הדרוזית בארץ ישראל, במדינה יהודית ודמוקרטית.

שמי ראפת הייב, בן 29 מכפר מוע'אר בצפון. התגייסתי ליחס"ר הבדואי בנובמבר 15 ועשיתי את כל המסלול הקרבי והפיקודי שלי ביחידה. כיום אני מפקד פלגת לוחמים בקו מבצעי באוהדת עזה. הגיוס שלי ליחידה הגיע באיחור, רק בגיל 25 בעקבות פציעה של דוד שלי שהיה לוחם ביחס"ר הבדואי.

היחידה משלבת את טובי בני המיעוטים בשירות קרבי בצה"ל ולקחה חלק בפעילות מבצעית משמעותית באזור הדרום. באינתיפאדה השנייה נטלה היחידה חלק נכבד בלחימה בציר פילדלפי, במאבק נגד מנהרות הברחה ברצועת עזה ובפתיחת צירים. ב־10 בינואר 2002 נהרגו ארבעה חיילי הגדוד בהתקפה על מוצב אפריקה ליד מעבר כרם שלום, האירוע פגע בי ובמשפחתי באופן אישי מכיוון שבאותו אירוע דוד שלי נפצע ומאז הוא בכיסא גלגלים. באוקטובר

של אותה שנה הוענק ליחידה צל"ש מטעם מפקד פיקוד הדרום על הצטיינות בלחימה.

המעבר מיום הזכרון ליום העצמאות חרוט בי. בכל שנה ביום הזכרון הייתי מלווה את דוד שלי לאנדרטת הלוחם הבדואי, שם הוא פוקד את חבריו שנהרגו באותו אירוע. שם הבנתי מהי אחוות לוחמים ללא הבדל דת, מין והזע. שם הבנתי שאין לי מדינה אחרת ועצמאותה חשובה מאוד, כי בסופו של דבר אנחנו עומדים מול אותו איום והוא אינו מבדיל בינינו.

אני מאחל יום עצמאות שמח לכל מדינת ישראל ואזרחיה ומאחל שבשנה הבאה נזכה לחגוג כמו שאנו אמורים לחגוג - כולנו יחד.

הלידה הראשונה התרחשה לפני אלפי שנים. חג הפסח שאנו מציינים ב"ליל הסדר" בהזכירנו את יציאת מצרים ולידתנו כעם. בנקודת הזמן הזו לפני אלפי שנים לא ניכר שעם ישראל עבר תהליך של בירור ושאלה ביחס ללידתו.

בדומה לעובר ברחם אימו, לא נשאלו בני ישראל האם הם רוצים להפוך לעם, הם היו פשוט כאלו - עם עבדים. עוד לא הגיע הרגע שבו נדרשו לקבל עליהם את התורה או חוקים כלשהם. התהליך היה כמעט חיצוני להם ובשיאו, כאשר העם עומד על ים סוף, והים לפניהם והמצרים דוחקים מאחוריהם ומנסים לזנב בהם - קופץ נחשון בן עמינדב לים, ומשם שוב בנס ניצל העם. כתינוק - העם נולד, ממש כמו בלידה רגילה ללא שאלה.

כמה אלפי שנים מאוחר יותר, לאחר כאלפיים שנות גלות מתרחשת לידה שונה לגמרי. הלידה הזו הייתה קשה ומלווה בסיבוכי היריון. היו רבים שהטילו ספק בהצלחתה ואפילו הטיילו ספק ביכולתו של הרך הנולד להחזיק מעמד במשך זמן קצר. אבל בלידה הזו התחרש פלא כפול ומכופל. לא רק תהליך הלידה היה פלא אלא לאורך כל התהליך - הרך הנולד היה מעורב הפעם בלידתו וענה כמעט על כל השאלות, אחת לאחת.

לא רק שרצה להיוולד - הוא קבע את עיתוי הלידה, וקבע היכן היא תתרחש, לא רק טכנית אלא גם מהותית. הוא דרש להיוולד כאן, בארצו, שאליה נכסף אלפיים שנה.

לידה - חוויה בעלת עוצמה דרמטית.

בעבורי, אף על פי שהייתי נוכח לא פעיל, הייתה זו החוויה החקוקה ביותר בזיכרוני.

אין לי כל ספק, כי בעבור היוולדת זה אחד הרגעים המשמעותיים ביותר בחייה אם לא המשמעותי שבהם. היוולדת מתכוננת לאירוע זמן במשך זמן רב. לאורך כל התהליך נשאלת היוולדת לתחושותיה, צוות רפואי בודק אותה מעת לעת ובוחר את בריאותה. לאורך כל התהליך יש גורם אחד שלא נשאל לתחושתו, לרצונותיו - הרך העתיד להיוולד.

איש לא שואל אותו האם הוא רוצה להיוולד בכלל? האם דווקא להורים הללו? האם העיתוי מתאים לו ואולי ירצה לדחות אותו? וגם אם ייוולד - האם יחפוץ להגדול כפי שהוריו בחרו בשבילו? בלוח השנה העברי אנחנו מצויים בין שני תהליכי "לידה" לאומיים.

כפי שכתב המשורר שאול טשרניחוסבקי בשירו "אומרים ישנה ארץ" בנוסח המאוחר שנכתב בברלין 1923:

**אֹמְרִים יִשְׁנָה אֶרֶץ
אֶרֶץ שְׂכֵבֶרֶת שְׁמֶשׁ
אֵיָה אֹתָהּ אֶרֶץ
אֵיפָה אֹתָהּ שְׁמֶשׁ**

משנולד העם הוא בחר לאמץ לעצמו את מורשתו היהודית והדגיש את מוסר הנביאים, נביאי עמו העתיק, ובחר לעצמו שיטה מדינית שיש בה גם הערכים הדמוקרטיים. הוא בחר לעצמו איזון בין שלוש הרשויות ובחר כיצד יתנהלו באיזון ביניהן.

הוא בחר להישען על שורשיו העתיקים ומתוכם לבנות לעצמו כנפי נשרים אדירים.

בפעם הזאת הרך הנולד היה מודע היטב ללידתו וגם לכאבי הלידה, למגש הכסף שעליו הוגשה לו המדינה.

מתוך קיבוץ גלויות מארבע קצוות תבל, קיבוץ תרבותי מורכב, "היחד הישראלי" הבר על כל מחלוקת.

הפלא הישראלי אינו מצוי רק בתהליך לידה ייחודי במינו, הוא מועצם עוד יותר מפני שאחרי אלפי שנים בחשכת הגלות - הלידה מחדש התרחשה בארץ שממנה הוגלה, תוך קיבוץ גלויות של בני עמו מכל קצוות תבל. הפלא הישראלי שריר וקיים גם לאחר שבעים ושתיים שנים בזקיפות קומה ייחודית. מדינת הָזֶנֶק טכנולוגית וגם מדינה שדואגת להג, ליתום ולאלמנה; מדינה שבה למרות

מחלוקות חברתיות ותרבותיות - המלכד והמאחד רב על השונה והמפריד; מדינה של "שורשים וכנפיים".

בתוך כל אלו צה"ל הוא אחד העוהנים החשובים לקיומה של המדינה והחברה, לא רק מפני שהוא מגינה - אלא דווקא מכיוון שהוא צבא העם - ממנו הוא בא ואליה הוא שב.

ובכל עת שנקראים החיילים והחיילות המשרתים בו - הם יהיו נכונים למסור את חייהם על קיומה ולעשות כל שיידרש כדי להגן ולתמוך בכל אחת ואחד מתושביה כאשר יידרשו לכך.

בחודשים האחרונים מדינת ישראל מתמודדת מול אתגר ייחודי ובין-לאומי חדש - מגפת הקורונה. בתוך ההתמודדות הזאת אני פוגש אלפי מפקדות ומפקדים, חיילות וחיילים שנקראים למשימות לאומיות, ובהן פתיחת בתי ספר לילדי הסגלים הרפואיים, משלוחי מזון ותרופות למרכזי דיור לקשישים ומשימות רבות ומהוונות נוספות. חלק מהמשימות מורכבות מאוד גם ברמה האישית, מכיוון שבאופן טבעי הם לא הוכשרו לקראתן כלוחמים או כחיילים.

צה"ל איננו רק "צבא העם", הוא "צבא עם ממלכתי" המצוי מעל לכל מחלוקת ומחוץ לכל שיח פוליטי. הוא מאגד בתוכו את בני ובנות כל העדות, הדתות והמגזרים ומשקף את הטוב והיפה שבכל חלקי החברה הישראלית.

בשנתה השבעים ושתיים של מדינת ישראל אאחל לה שנים אין ספור של אחדות, לכידות, בריאות וביטחון.

לפני שנים נספתה משפחתו ולהצדיע לו בשמי, בשם צבא ההגנה, בשם מדינת ישראל.

טרם קום המדינה, אי שם בשנות ה-30 סבי, חוסיין עליאן, קיבל החלטה אמיצה ונדירה באותם ימים והצטרף למאבק היישוב היהודי לפעול למען הקמתה של מדינת ישראל. אמנותו בצדקת הדרך והמורשת שהנחיל בנו, הטביעו בי את הרצון להמשיך בדרכו ולהתגייס לצה"ל כלוחם.

ברוב שנותיי בצבא שירתי בתפקידי לחימה ופיקוד בחטיבת גולני, חטיבה המהווה משפחה החובקת צעירים בני עדות שונות מכל קצוות הארץ ומצליחה לאחד אותם בדרך של חברות אמיצה ואחוות לוחמים. בצבא ההגנה לישראל, צבא העם, משרתים שכם אל שכם יהודי ולא יהודי, תושב תל אביב ותושב ירוחם, עולה

"מפה לא האמנתי שאני אצא בחיים, ועכשיו לבוא עם צבא ההגנה לישראל שמצדיעים לי... כל הכבוד לכם. אני מבקש להצדיע לכם" אלו דבריו של עד המשלחת לפולין שעליה פיקדתי במרץ 2019, מר אריה פינסקר - שורד שואה שאיבד את כל משפחתו באושוויץ בירקנאו. את הדברים הללו אמר אריה לאחר מצעד ההצדעה באושוויץ, המקום בו משפחתו של נספתה.

כאשר פנו אליי בבקשה לפקד על המשלחת לפולין, ראיתי בזאת זכות גדולה, סיפוק בלתי רגיל, המלווה בהרגשה של עוצמה וגאווה. אז בתקופה החשוכה של השואה, חלמו על מדינת ישראל. והנה היום - אני, קצין בצבא ההגנה לישראל, צבא שידע מלחמות רבות ונלחם על זכות קיום מדינתו, עומד בראש משלחת קצינים ונגדים מצה"ל לפולין - זוכה ללוות את אריה לאותו המקום בו

מאתיופיה ועולה מארה"ב, דתי וחילוני, מצביע שמאל ומצביע ימין, תושב קיבוץ ותושב העיר. כמי שלאורך שנים, כולל בימים אלו, כראש המנהל האזרחי באזור יהודה ושומרון, זוכה לפקד על חיילים ומפקדים מכל רבדי החברה, זכיתי לראות ולחוות לא פעם את החיבור המיוחד המתקיים בין כותלי הצבא.

אני מביט לאורך השנים בחיילי צה"ל ורואה בהם את פניה היפות של החברה הישראלית - חברה בעלת ערכים, מוסר ונורמות גבוהים, חברה שיודעת לכבד כל אדם באשר הוא אדם, חברה שאינה שוכחת את שהיה - ויחד עם זאת צופה אל העתיד ויודעת, שעליה להילחם ולהגן על קיומה מול כל איום ומול כל אויב.

החזרה יחד עם אריה לאותו המקום ממנו חשב שלא יצא, יחד עם צבא חזק, מהווה מבחינתי את תכלית משמעות הביטוי "משואה-

לתקומה". ליום הזיכרון לשואה ולהבורה, ליום הזיכרון לחללי צה"ל וליום העצמאות ישנו חוט מקשר של תקווה, גבורה, הקרבה, אהות לוחמים - האווה.

ימים אלו מהווים עבורנו הזדמנות להתאחד וללכד את השורות במסגרת היחידתית ובקרבת החברה הישראלית כולה. הם ימים מיוחדים, בהם אנו זוכרים את העבר ואת המחיר הכבד ששילמנו בדרך, אך זוכים גם לחגוג את עצמאותה של מדינת ישראל. אין גאה ממני, גם ביום העצמאות הזה, להמשיך את המורשת של סבי ולהיות חלק בלתי נפרד במימוש הערך העליון של שמירה על מדינתנו ומולדתנו.

סביבי עד שילדיי היום אינם יודעים האם הם ספרדים או אשכנזים, ואינם מתעסקים במוצא או בצבע העור של החברים או של השכנים שלהם.

אותה העמידה בפקק הבהירה לי שההזענות איננה מאחורינו, ועדיין יש אנשים רבים בחברה שלנו שמרגישים שלא רואים אותם כבעלי ערך וכשווי ערך. עדות אילמת לאותה מחאה אני רואה עד היום בכביש החרוך בכניסה למושב הדרה.

דוד בן גוריון הבין כי הקמת מדינת ישראל תהרום ליהודים מכל העולם לעלות לארץ ולכן פעל רבות לאפשר "קיבוץ הליות", אשר מחזק אותנו כעם שניתק ממולדתו לפני כאלפיים שנה ושב לארצו. מאז ועד היום, בכל פעם שעולות לארץ קבוצות חדשות של יהודים הן מרגישות חריגות ולאחר כמה שנים, עם המעורבות החברתית, הדור החדש שנולד כאן והשירותים המשותף בצה"ל - התחושות הללו מתחלפות בתקוות.

אני רוצה להאמין שבבעשורים הקרובים התופעות הללו ייעלמו כלא היו - אבל עשורים זה זמן רב מדי - מתפקידינו כחיילי צבא ההגנה לישראל להעלימם עוד היום!

אני מברך שנהיה ראויים לחירות הזאת, יום עצמאות שמח!

בתחילת יולי 2019 מדינת ישראל קמה למחאת העולים מאתיופיה, שהחזירה לשיח הציבורי את היחס לעולים, לתהליך קליטתם, להטמעתם ולשילובם בחברה הישראלית.

באותו יום הייתי בדרכי לבסיס תל-נוף - נסיעה של 30 דקות הפכה ל־4 שעות. זאת הפעם הראשונה בחיי שהימצאות בפקק ארוך ומתמשך עוררה בי רגשות אמפתיה והבנה במקום כעם וחוסר סבלנות.

אמפתיה לכאב של מהגר שלם שמרגיש שמתייחסים אליו אחרת, מהגר שחוה הזענות ואפליה. כמובן שאינני מעודד את אלו שהתנהגו באלימות, אך אסור ומסוכן להתעלם מהתחושות הכואבות והקשות שהם חשים כלפי החברה - ואולי במקום מסוים גם כלפיי.

בילדותי שמעתי פעמים רבות התבטאויות הזעניות חריפות כלפי עדות שונות, אך עם השנים התבטאויות אלו הלכו ופחתו מהשיח

מה מחבר אותנו ביחד כיחידה, על
אף השונות והמהוון?

מדוע לדעתכם בצבא נוצרים
חיבורים מיוחדים בין אוכלוסיות?

ספרו על חיבור מיוחד שנוצר
ביניכם לבין מישהו אחר במהלך
השירות?

האם לצבא יש תפקיד
ביצירת חיבורים בחברה
הישראלית?

מה צבא פועל
מלבד פיקוד

כתונת פסים
מילים: מאיר אריאל
לחן: ארקדי דוכין

הפיקוד
עולה
הפוגינה

ויקיפדיה
מילים: קרן פלס וחנן בן ארי
לחן: חנן בן ארי

תקווה

תקוות ושאיפות לעתיד

"קראתי פעם לציונות אידיאל אין סופי,

ואני מאמין באמת כי גם לאחר השגת ארצנו, ארץ

ישראל לא תחדל מלהיות אידיאל. כי בציונות כפי

שאני מבין אותה, כלולה לא רק השאיפה לכברת

ארץ מובטחת כחוק בשביל עמנו האומלל, אלא גם

השאיפה לשלמות מוסרית ורוחנית."

**שבילי
עצמאות**

1904

ארכיון צה"ל

אנחנו מצליחים להילחם בטרור מהאוויר, לפגוע באוימי תת"ק ולמנוע מאויבינו לממש את יעדיהם. אולם במרבית הזירות אויבינו פועלים בתווך אזרחי, מתוך מרחבים שבהם חיים אזרחים שאינם מעורבים בטרור או בלחימה.

כמו חיל האוויר - כך גם הצלף הצופה על ההתפרעויות מול הגדר בעזה או המ"פ שמוביל את אנשיו למעצר מורכב נוסף ביהודה ושומרון.

ולפיכך, כולנו, כל מפקדי צה"ל פוגשים את השאלות האלה:

כמה כוח להפעיל?

מה מידת הנזק שנכון להרום לסביבתו של האובייקט או המטרה? האם המשימה מצדיקה הרג או פגיעה באנשים בלתי מעורבים? השאלות הללו מקבלות תשובה שונה בכל תרחיש ובכל זירה. השאלות הללו הן חלק מההוויה של התקופה הזאת שבה אנו מפקדים. ואם לא נשאל אותן - לא נצליח לממש את חזונו של הרצל. וגם אם תהיה לנו כבדת ארץ להגן עליה - לא נצליח להגיע לרמה המוסרית שהציונות בראשית דרכה חלמה עליה.

כמפקדים עלינו לעודד שיח וחשיבה - גם במקומות שבהם החלטנו לפעול בכוח רב וגם במקומות שבהם נמנענו.

"קראתי פעם לציונות אידיאל אין סופי, ואני מאמין באמת כי הם לאחר השגת ארצנו, ארץ ישראל

לא תחדל מלהיות אידיאל. כי בציונות כפי שאני מבין אותה, כלולה לא רק השאיפה לכברת ארץ מובטחת כחוק בשביל עמנו האומלל, אלא גם השאיפה לשלמות מוסרית ורוחנית".

מה מוטל עלינו מפקדי צה"ל בעודנו מגינים על כברת הארץ שלנו ועל אזרחי ישראל - בכל מה שקשור לשאיפה למוסריות?

כל מפקד, בכל זרוע או חיל, פוגש בעת ביצוע משימותיו דילמות מוסריות. כל אחד מאיתנו מתלבט כיצד לנהוג, כמה כוח להפעיל, כיצד להגיב ועוד. זה נכון למשימה מבצעית באיו"ש, לפעילות בט"ש על הגבול ברמת הגולן או ברצועת עזה, וכמובן גם בפעילות התקפית אווירית.

לחיל האוויר יש יכולת הרס וקטלניות מהגבוהות בעולם. ביחד עם כלל כוחות צה"ל פיתחנו שיטות ותורות לחימה חדשניות ופורצות דרך.

למילים "ארץ ציון וירושלים", מרגישים עלייה חזקה בעוצמה. לתחושת ההדגש שאנו תמיד נותנים ל"ארץ ציון וירושלים" הוא חשוב, אך לא פחות חשובות המילים "להיות עם חופשי בארצנו".

לאורך השנים לוחמים ומפקדים בצה"ל יצאו לפעילויות מבצעיות ולמלחמות מתוך ההבנה שהם יוצאים לשמור על ביטחון המדינה. האם הם גם זכרו שהם יצאו לשמור על הזכות להיות חופשיים?

בשבועות האחרונים עננת הקורונה מרחפת מעלינו ובעקבותיה אנו חווים בידוד חלקי או מלא. כל אורח החיים שאנחנו רגילים אליו השתנה לחלוטין והבחירות היומיות שלנו הוגבלו באופן חסר תקדים. בחירות קטנות שבעולם תקין, בשגרה, הן הבחירות המובנות מאליהן - הזכויות והחופש שלנו. בעולם שבו החופש לנוע במדינה שלנו מעוגן בהוויה הבסיסית שלנו, קשה לכולנו לדמיין מצב אחר. אנחנו נוטים לראות בכך דבר מובן מאלינו. חופש וחירות הם זכות בסיסית כיום, אבל בכל פעם האדם צריך לבחור בה מחדש. לאורך ההיסטוריה שלנו, נלחמנו על החופש ועל החירות. כשם שחירות הגיעה לאחר מלחמות עקובות מדם - כך גם אפשר לאבד אותה. היום יותר מתמיד הדבר תלוי בכל אחד ואחת מאיתנו.

נפתלי הרץ אימבר, מחבר ההמנון הלאומי, בחר במילים "להיות עם חופשי בארצנו" תוך שימוש בצורת הרבים ולא "עם חופשי בארצו" כמו שאולי היה מתבקש. למה? כי האחריות לחופש של העם מוטלת על כולנו. כל אחד בעם שותף לשמירה על החופש. כי זו ארצנו - של כולנו, וכך גם החופש שלנו בה.

"להיות עם חופשי בארצנו..."

אני ירושלמי דור שלישי. סבי וסבתי מצד אבי נולדו אף הם בירושלים והשתתפו בקרבות לשחרור העיר במלחמת העצמאות - על הזכות לנוע בחופשיות בעירם. לאורך שנים חלמו הדורות הקודמים להגיע לארץ המובטחת, לארץ ישראל - ארץ ציון וירושלים. עצם הזכרת המילים הללו בשירת התקווה עוררה אצלם תחושות של העגועים וערה. בהתבוננות במילות השיר אפשר לראות רגש, עוצמה, שייכות, וחזון. התקווה - אותו שיר אשר ליווה את הקמת המדינה ומשמש עד היום כאבן דרך בחייה של המדינה, ליווה גם אותי, בילדותי ועד היום בשירותי הצבאי וכאזרח.

תופעה מעניינת מתרחשת בכל פעם כששרים את ההמנון - לא משנה אם מתחילים אותו בטון חזק או בטון חלש, כאשר מהיעים

הצבא של כולם, צבא העם. צבא אשר חותר ללמידה ולהקניית רוח. צה"ל היה בעבר ועודנו כיום כור היתוך חברתי. מתוקף כך יש לצה"ל, למפקדיו ולמשרתיו תפקיד חשוב בעיצוב עתידה של החברה בישראל.

התקופה שבה אנו נמצאים מצליחה לחדד בצורה ברורה כל כך את ההבדל בין החשוב לשולי, לגרום לאנשים לעצור ולראות כי יש לנו עוד דרך לעבור עד שנגיע לשלמות המוסרית והרוחנית, אך גם להוקיר את מה שיש.

ביומנו האישי כתב הרצל: "איש לא חשב לחפש את הארץ המובטחת במקום ששם היא נמצאת - והיא קרובה כל כך: בתוך עצמו פנימה". כמו אז גם היום ההזמנה הציונית הצנועה של הרצל תקפה ורלוונטית. עלינו להמשיך ולחפש את אותה "ארץ המובטחת", גם כאשר פיזית היא הושגה; להגן על הקיים; לשאול שאלות ולחזור לאותה השלמות. הציונות היא הרצון האמיתי לחיות במדינה מאוחדת וחזקה, לחפש את הטוב המשותף ולא לפחד להתבונן פנימה - אל עצמנו.

יש הרואים בתנועה הציונית תנועה שההשימה את מטרתה עם הקמת מדינת ישראל, אך אני רואה בציונות "אידיאל שאין לו סוף" כמילותיו של הרצל.

אף על פי שהטקסט של הרצל נכתב לפני כמעט 100 שנים, ואנו בוחנים אותו בראייה היסטורית, ראוי שנעסוק בהשתקפות חזונו כאן ועכשיו.

במדינה שבה יש גישות רבות ומנוגדות זו לזו; שבה שגרת החיים מהירה כל כך והרבה דברים מובנים מאליהם, אני רואה את הציונות כמרכיב מאזן, כמכנה משותף רחב שמחבר את כלל קצוות החברה הישראלית.

חלק ממימוש אידיאל הציונות היום הוא השירות בצה"ל - מקום אשר מצליח לייצר חיבורים עמוקים, לקשור בין אנשים ולהיות

עושים עצמאות

סרן
עידו בן דוד

מ"פ ה', סירת גולני

נשאלתי לאחרונה על ידי אחד המ"כים שלי האם עדיין קיימת ציונות. אני יודע שיש האומרים שמדובר במושג שהוא נחלת העבר אבל אני כמ"פ חושב עליו לא מעט פעמים.

אני חושב שאנחנו נמצאים בדור ובתקופה מיוחדת. תקופה שבה המדינה שלנו מפותחת ומשגשגת

ויש לנו שפע וביטחון. לצערי זאת גם הסיבה שיכולה לחרום לנוע ממוצע לשאול בבואו להתגייס "למה דווקא אני? מישהו אחר יתגייס במקומי, מישהו אחר יהיה לוחם במקומי."

האתגר הזה מול בני הנוער מחדד אצלי את ההבנה שהציונות חייבת להישאר אידיאל אין-סופי. אני רואה כל יום בחטיבה אנשים שמממשים את האידיאל הזה הלכה למעשה, חיילים שבחרים בשירות הקרבי ומפקדים שנשארים בצבא למרות הפיתויים שבחוץ, ואני גאה. גאה שאלה המפקדים והחיילים של צה"ל ושל חטיבת גולני. אני חושב שהאתגר והבחירה להיות לוחם קרבי גם כשאינן סכנה קיומית המרחפת מעל מדינת ישראל וגם כשנראה שאם לא תהיה לוחם המדינה לא תיפול - זו ציונות.

משימתנו היא לחנך את אנשינו לפי האמרה "במקום שבו אין אנשים, השתדל להיות איש", להדגיש בפניהם שזכינו במדינת ישראל ושאלנו חייבים להגן עליה ולשמור עליה ועל אזרחיה. אין לי ספק שלוחם המשרת היום בצה"ל יהיה אזרח משפיע יותר ואדם טוב יותר כאשר ישתחרר - זוהי ציונות.

יחד
מילים: שמרית אור
לחן: קובי אושרת

המליד
עוללה
המנגינה

לו יהי
מילים ולחן: נעמי שמר

”וְכַתְּתוּ חֲרֻבוֹתֵם לְאֹתִים
וְחֲנִיתוֹתֵיהֶם לְמַזְמֵרוֹת
לֹא יִשָּׂא גּוֹי אֶל גּוֹי חֲרֻב
וְלֹא יִלְמְדוּ עוֹד מִלְחָמָה.”

שְׂבִילֵי
עֲצֻמּוֹת

ישעיהו פרק ב, פסוק ד

יום העצמאות של מדינת ישראל הוא זמן להתבוננות ולחשבון נפש שלנו כעם, כחברה וכמדינה על

הדרך שעברנו - מימי התנ"ך, דרך תולדות עם ישראל בגלות ועד לשיבה לציין והקמת מדינת ישראל. דרך מלאה בסיפורים, באנשים, בהצלחות ובכישלונות. דרך של היסטוריה, מלחמות וכמיהה לשלום. העצירה הזאת מאפשרת הסתכלות היסטורית, בחינה והפקת לקחים אך היא מאפשרת גם לחלום. היא מאפשרת להציב יעדים חדשים ומטרות ולהתחזק לקראת העתיד לבוא.

במשך כל שנותיי בצה"ל יום הזיכרון ויום העצמאות קיבלו בעבורי משמעות ועוצמה אחרת. הזיכרון וידיעת המחיר הכבד שאנו משלמים על עצמאותנו, מחיר חייהם של מפקדים, פקודים ורעים לנשק מעצים בעיניי את משמעות נבואתו של ישעיהו ואת התקווה שעל אף שתמיד נהיה מוכנים למלחמה - לא נידרש לה כדי להבטיח את עצמאותנו.

צה"ל ערוך ומוכן ליום פקודה, חזק ואיתן מתמיד, אך לצד האימונים וההכנות, ישנה גם תקווה שהמוכנות והכשירות יהיו גורם הרתעה מספיק. תקווה זו היא תקווה בת אלפי שנים שלה אנחנו מייחלים גם היום. אין לי ספק שאם נידרש לכך, נדע להתייבב מהר, כשירים ומוכנים לכל משימה, בכל מקום, מאמינים בצדקת הדרך ונחושים לממש את ייעודנו כצבא ההגנה של ישראל. לא נחזור הביתה עד להשלמת המשימה, נרדוף את אויבינו ולא נשוב עד כלותם. גם ביום זה נמשיך ונתפלל להחלמת פצועי צה"ל ולהחזרתם של השבויים והנעדרים וביניהם לוחם ומפקד בחטיבה סגן הדר גולדין ז"ל.

כמפקד חטיבת גבעתי אני נשבע ומתחייב בהתרגשות גם השנה, בככל יום עצמאות, לשמור אמונים למדינת ישראל, לחוקיה ולשלטונותיה המוסמכים. לקבל עליי ללא תנאי וללא סייג עול משמעתו של צבא ההגנה לישראל, לציית לכל הפקודות וההוראות הניתנות על ידי המפקדים המוסמכים ולהקדיש את כל כוחותיי ואף להקריב את חיי להגנת המולדת ולחירות ישראל.

כמעט ואין בקרה, והם ערכי צה"ל לא חלים על השימוש בהם. כנראה שאף אחד מאיתנו לא חושב על "טוהר הנשק" לפני שהוא מפרסם את דעותיו?

אנחנו כולנו חיילים ומפקדים, אך קודם כול אנחנו אזרחים במדינת ישראל. ישעיהו חזה את השלום העולמי ואני חושב שהרבה לפני שנוכל להגיע אליו עלינו לעשות שלום עם עצמנו: קבלת האחר, שוויון, סובלנות כלפי דעות שונות, העדפת טובת הכלל על פני טובתנו האישית. אני מאמין שרק כשהשלום ישרור בתוכנו יהיה סיכוי שיתר העולם יצטרף לדרך שלנו ונבואתו של ישעיהו תוכל להתקיים.

אירועים גדולים בהיסטוריה התרחשו מתוך אופטימיות ותקווה. פסימיות, הישה שלילית וציניות לא קידמו דבר. היום אני שומע פחות ופחות קולות של אמונה ותקווה. על קיומה ועצמאותה של מדינת ישראל חלמה כל שרשרת הדורות של העם היהודי, ואנו זוכים לחיות את הגשמתו של חלום זה. אני קורא לכולנו להיות חיילים טובים יותר, אזרחים טובים יותר ואנשי חזון כישעיהו.

בנבואתו של ישעיהו השלום יהיה מוחלט עד כדי כך שאמצעי המלחמה ותורת המלחמה יהיו מיותרים ויהפכו לכלי עבודה. אני תוהה לעצמי, מהם כלי המלחמה של ימינו? האם רק הטנק, הנשק האישי, המזל"ט ומסוק הקרב הם כלי נשק? לאחרונה עשיתי טעות ופתחתי חשבון "טוויטר". גיליתי שרשת חברתית שנועדה לחבר בין אנשים ודעות בקלות ובמהירות היא בעצם במה להידופים, לקללות ולהשמצות. בכל פעם נבהלתי מהציוצים שקראתי, מעומק השנאה וחוסר הסבלנות, ומהשימוש האגרסיבי שאנשים פרטיים ודמויות ציבוריות עושות בכלי הזה. הבנתי שבימינו גם הודעה ברשת החברתית יכולה לשמש כנשק ולפעמים אף להסב נזקים גדולים ממנו. בניגוד לכלי הנשק הצבאיים שאנו מחלקים לחיילים ולמפקדים לאחר שהכשרנו ואימנו אותם, לשימוש ב"כלי הנשק" ברשת החברתית אין הכשרה,

והעדות, חילוניים ודתיים, עולים וותיקים, מן העיר ומן הכפר, מקצה הארץ עד קצה - בירושלים ובבית שמש, בתל אביב ובבני ברק, בדיר אל אסד בטבריה ובבאר שבע ובמקומות האחרים - היא עדות להיותנו צבא העם, למען העם. צבא המושתת על ערכים של נתינה, של התנדבות, של אהבת האדם, של סולידריות חברתית, רעות ועשייה למען החברה והכלל.

צה"ל ימלא את שליחותו במלואה רק אם יתרום ויעשה מעבר לאומנות המלחמה. לא די במעשה הצבאי. צבא עוצמתי נמדד בערכים שעליהם הוא נשען, במוסר שלו, ביכולתו להתמודד עם כל משבר ואתגר ובכוחם של אנשיו, חיילים ומפקדים, להנהיג, להוביל ולשמש דוגמה אישית.

התקווה מנצחת. ככל שנעניק יותר לחברה סביבנו, על החוליות החלשות שבה, כך נוכל להגביר ולהעצים את התקווה ולהפוך אותה למציאות חיה.

בערבו של חג העצמאות, בין ימי הזיכרון, אנו מרכינים ראש, זוקפים קומה ומצדיעים לנופלים. אנו צועדים מן המוות אל החיים, משואה לתקומה ומזיכרון לעצמאות.

חמש עשרה המילים העבריות במשפט המפתח מחזון אחרית הימים של הנביא ישעיהו בן אמוץ הן סמל לתקווה ישראלית.

התקווה היא היכולת שלנו לצייר עתיד אחר, טוב יותר. אורך חייה של התקווה כאורך חיי האנושות. לתקווה יש ערך ייחודי. היא הבסיס לחוסן האישי והלאומי שלנו. פעמים רבות התקווה מסייעת לנו בהתמודדות עם קשיים ועם משברים.

אנחנו חיים בתקופה מורכבת וייחודית. מגפת הקורונה מחייבת אותנו כפרטים, כחברה וכצבא להתמודד עם אתגרים חדשים ושונים. זוהי מערכה אזרחית שלא הכרנו כמוה קודם. גם הצורך בתקווה גדל בצל המגפה.

התרומה הצבאית למאמץ הלאומי, התהייסותם של חיילים ומפקדים במערכה העכשווית לדאוג ולסייע לקשישים, לחולים, לחלשים, לאנשים קשי היום ולנזקקים שבקרבתנו באשר הם, בני כל הדתות

מהי בעיניכם ציונות בת זמננו?

מהן התקוות שלכם
בעבור המדינה, בעבור צה"ל,
בעבור היחידה שלכם?

מה מעורר בכם תקווה?

מה לא מסתובב
מדינת ישראל

השנה, בפעם הראשונה, לא נוכל לפקוד את קברי היקרים לנו בבתי העלמין. לא נחבק מקרוב את בני המשפחות השכולות ולא נעמוד לצידם בצפירה. זכרם, דמותם ופועלם של חברינו, רעים למסע ולדרך, מלווים אותנו תמיד והם חזקים יותר מכל מחווה אחרת. **העשייה שלנו כפרטים וכקבוצה כל השנה, וודאי בעת הזו, של תרומה, של נתינה ושל ערבות הדדית מעבר לייעודנו המקורי והבסיסי ככוח המגן של מדינת ישראל, נשענת על עוז רוחם, על מורשתם ועל צוואתם של אלה אשר לא ישובו עוד. הם, שבמותם ציון לנו את החיים.**
בעבורי, זה הזיכרון האמיתי.

ביום הזה אנו זוכרים ומזכירים כי ארורה המלחמה. לא צמאי דם יצאנו אל הקרב. אנו כמהים מצפים ומקווים ליום שבו תתקיים נבואתו של ישעיהו בן אמוץ: "וּכְתַתּוּ חֲרִבוֹתֵיכֶם לְאֵתִים וְחִנִּיתוּתֵיהֶם לְמִזְמֹרוֹת לֹא-יִשָּׂא הוּי אֶל־הוּי חָרֵב וְלֹא-יִלְמְדוּ עוֹד מִלְחָמָה...".

לְפִיכֹהּ נְתַפְּלֵנָהּ מגילת העצמאות

ד"ר איציק דרור

מנהל מחלקת חינוך והדרכה, היכל העצמאות

טקס הכרזת העצמאות וחתימת המגילה, נערך באולם מוזאון תל אביב לאומנות, באחד מבתיה הראשונים של העיר, ביתו של מאיר דיזנגוף ממיסדי תל אביב וראש העיר הראשון שלה. הטקס ארך 32 דקות ועיקרו היה מעמד הקראת המגילה והחתימה עליה. בסיומו נהג המנון התקווה בפעם הראשונה כהמנון מדינת ישראל הנוכחית. מגילת העצמאות, מסריה והערכים הכלומים בה הפכה את טקס ההכרזה כולו מאירוע ארץ ישראלי מקומי המבטא את שאיפותיו של העם היהודי בעולם כולו ולציון דרך במשפט העמים אשר הכיר במדינה הנוכחית.

ביום שישי ה' באייר התש"ח, 14 במאי 1948, בשעה 16:00, הכריז דוד בן-גוריון על הקמתה של "מדינה יהודית בארץ ישראל היא מדינת ישראל".

שלוש הכרזות: עם - מולדת - מדינה

שורת ההכרזה היא לב ליבה של מהילת העצמאות מהותה ומטרתה החשובה ביותר:

"...אנו מכריזים בזאת על הקמת מדינה יהודית בארץ ישראל היא מדינת ישראל."

"מדינה יהודית" - כלומר אנו מקימים מדינה יהודית, מדינתם של בני העם היהודי כולו באשר יהיו ועבורם.

"בארץ ישראל" - ההדגשה של המקום מבקשת להנציח את הקשר בין העם היהודי לארץ ישראל. ארץ ישראל היא מולדתם העתיקה של היהודים. רק בה תיכון מדינה ליהודים. ולא בשום מקום אחר.

"היא מדינת ישראל" - מדינת ישראל היא המעשה הפוליטי, הריבוני, העכשווי. מקימים מדינה המבקשת לה מקום במשפחת המדינות בעולם. מעמדו המדיני של הציבור יהיה מעתה אזרחי מדינת ישראל.

בניסוח האוני ופשוט זה משרשים מקימי המדינה את המסד הרעיוני הציוני שעליו עומדת ההכרזה כולה, מסד שיש לו שלוש רגליים שאין האחת יכולה להתקיים ללא רעותה. זהות ישנה המתחדשת והנולדת מתוך ההכרזה; אנחנו עם יהודי השב למולדתו כדי לכונן בה, ורק בה, את ריבונותו המדינית.

מהילת העצמאות מצהירה על ריבונותו המתחדשת של העם היהודי בארצו ומשמשת כ"תעודת לידה", "תעודת זהות" ו"אני מאמין" של מדינת ישראל.

שמונה שעות לפני תום המנדט הבריטי מתקיים טקס ההכרזה בתל אביב. היה ברור כי פלישת חמשת צבאות ערב היא בלתי נמנעת ובעוד מלחמת העצמאות משתוללת כבר חצי שנה, הבין בן-גוריון שיש להכריז עכשיו או לעולם לא. ההחלטה הסופית על הכרזת המדינה התקבלה יומיים בלבד לפני הטקס. 350 איש קיבלו הזמנה ובה נכתב: "אנו מבקשים לשמור בסוד את תוכן ההזמנה ואת מועד כינוס המועצה" אך הסוד לא נשמר ומול קהל רב בתוך האולם ומחוצה לו, נחתמה המהילה והוכרזה הקמתה של מדינת ישראל.

השם ישראל, התקבל בהצבעה ע"י מנהלת העם יומיים לפני הכרזת המדינה. 'ישראל' הועדף על פני שמות אחרים כגון "יהודה" ו"ציון". יש כאן ניסיון להתחבר אל מלכות ישראל התנכית, ולהציה חיבור זה כחיבור שמעולם לא נותק. המעשה הציוני והתקומה בשיאו העם היהודי חוזר למולדתו שמעולם לא שכח וממשיך מהמקום שבו נותק.

תוכן המגילה:

תהליך ניסוח ההכרזה החל בפסח 1948 כשלושה שבועות לפני הכרזת המדינה. נכתבה טיוטה ראשונה תוך הסתמכות על מגילת העצמאות האמריקאית, ארון הספרים היהודי, ערכי המהפכה ומגילות זכויות אדם שונות. בהמשך יכתבו טיוטות נוספות עד הניסוח הסופי על-ידי בן-גוריון בליל ה-13 במאי. ניתן לחלק את תוכן המגילה לכמה חלקים:

החלק ההיסטורי - ההנמקות והזכות ההיסטורית, המשפטית, המוסרית והטבעית של העם היהודי להקים מדינתו דווקא בזמן ובמקום זה.

החלק ההצהרתי - ההכרזה עצמה המבקשת לחסות תחת כנפי החלטת האו"ם אך בה בעת להצהיר על עצמאות שלא על פי המתווה של תכנית החלוקה.

החלק המשימתי - הצעדים שיינקטו ביום שלמחרת ההכרזה. מבחינת רשויות השלטון והפעילות המוסדרת של המדינה על מוסדותיה.

החלק הערכי - אופייה המוסרי ועקרונות היסוד של המדינה שתקום. העקרונות שאובים מחזונו של "נביאי ישראל" בהם ראו מייסדי המדינה יסוד מכונן לערכי המוסר והצדק, החירות, השוויון והאחוה. **להיטימיה בין-לאומית** - קריאות והצהרות לאומות המאוחדות, משפחת העמים וליהודי העולם. פיסקת סיום וחתימות. על המגילה חתמו במעמד הטקס 25 חברי מועצת העם.

את ההכרזה ניתן לקרוא במספר אופנים כקריאות מקבילות אשר שזורות אחת בתוך השניה ויוצרות טקסט קנוני אחד.

מסמך משפטי - המנסח בדהם של חוזה משפטי את חוקיותה של המדינה היהודית על-פי משפט העמים בעת ההיא. מסמך עקרונות היסוד - המנסח את "האני מאמין" הערכי והמוסרי, עליו תושתת המדינה שתקום.

מסמך הנרטיב הציוני - ההכרזה היא הניסוח האולטימטיבי של הנרטיב הציוני, היא מספרת ליהודים עצמם את סיפור הקוממיות החדש לפיו יחנכו את הדורות הבאים.

ההכרזה האוניברסלית - המבקשת מן העולם להכיר בנו כמדינה דמוקרטית שראוי לקבלה למשפחת העמים, על פי משפט האומות המאוחדות, כמדינה שוחרת שלום וחוק.

מעמדה המשפטי של מהילת העצמאות

ב-1948 ניסח שופט בית המשפט העליון, זמורה, את מעמדה המשפטי של המהילה: "המהילה מבטאת את חזון העם ואת האני מאמין שלו. אין בה משום חוק קונסטיטוציוני הפוסק, הלכה למעשה, בדבר קיום פקודות וחוקים או ביטולם". מדברים אלו עולה כי אמנם אין המהילה חוק וגם לא חוקה שממנה ניתן להגזור חוקים ואין לה תוקף משפטי. ברם המהילה משמשת ככלי עזר פרשני ממדרגה ראשונה כנר לרהליהם של רשויות השלטון. שימוש זה בא לידי ביטוי ברבות מן הפסיקות של בתי המשפט בישראל לאורך השנים.

ראוי לציון הקונצנזוס והאחדות שליוו את הכרזת המדינה. על מהילת העצמאות חתמו נציגי 12 מפלגות אשר שיקפו את מערך הכוחות הפוליטיים ביישוב היהודי ערב ההכרזה. מתקיימת כאן אחדות נדירה של מפגלות משמאל ומימין, חילוניים ודתיים, ספרדים ואשכנזים, עולים וצברים, נשים וגברים, ליברליים ושמרנים, סביב המהילה כמסמך מכונן המבטא את הגשמת שאיפתם המשותפת. מנסחי המהילה ביקשו ליצור מסמך מלכד ומאחד של העם היהודי כולו העולה על כל מחלוקת. מכנה משותף רחב על בסיס נרטיב היסטורי, יהודי, ציוני, כזה שעימו יזדהו יהודי ארץ ישראל, אבל לא פחות גם כזה שיקשור אליו ברגשי הזדהות את יהודי העולם כולו.

הכרזת
העצמאות

עכשיו תורכם

לפיכך נתפנסנו

